

Standard

► 655 ► Haziran 2017 ► Ekonomik ve Teknik Dergi ► ISSN:1300-8366

TOBB ve TSE, standardizasyon faaliyetlerine etkin katılım için güçlerini birleştirdi

HELAL Belgelendirme

İlk Yarıyılın Ardından Olumlu Seyrini Koruyan Küresel Ekonomi

- Güncel Eğilim Helal Turizm ve Türkiye ► Helale Halel Gelmesin ► İslam Ülkeleri Standartlar ve Metroloji Enstitüsü (SMIC) ► Unesco Dünya Mirası Alcobaça
- Akreditasyonun Ekonomiye Katkısı ► Proje Döngüsü Mantıksal Çerçeve Yaklaşımı ve PMI®

TSE'ye ulaşmanın en kısa yolu

TSEKurumsal

ISSN: 1300-8366 ► Yıl: 56 ► Sayı: 655 ► Haziran 2017

Sahibi: Türk Standardları Enstitüsü Adına
Sebahittin Korkmaz

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Abdullah Durmuşoğlu

Yayın Yönetmeni: Serap Zeyrek

Editörler: Fatih Işık, Batuhan Batılı

Adres: TSE Basın Yayın Müdürlüğü
Necatibey Cad. No:112 06100 Bakanlıklar / Ankara
☎ 0312 416 66 63

► ✉ mfishik@tse.org.tr

Reklam ve Abone: Adem Dağlı ► ☎ 0312 416 67 47

Grafik Tasarım: Caner Boztaş

Baskı ve Dağıtım: Hamdioğulları İç ve Dış Tic.
Elif Sk. Büyük Sanayi 1. Cad. 7/197 Altındağ / Ankara
► ☎ 0312 342 08 00 ✉ www.hamdiogullari.com.tr

Yayın Türü: Yerel Süreli

Basım Tarihi: 13.09.2017

Dergide yayınlanan yazılardaki görüşler yazarlara ait olup derginin ve yazarın adı alınarak iktibas edilebilir. Dergimize gönderilen yazılar yayınlansın veya yayınlanmasın iade edilmez.

www.tse.org.tr

Sebahittin Korkmaz

► TSE Başkanı

Değerli Okuyucular,

Helal ve temiz tüketim ve bununla ilgili standartlar ve belgelendirme konusu her geçen gün önemi artan hususlar. Artan bu talep beraberinde yeni belgelendirme biçimleri ve akreditasyon gibi konuları da gündeme getirmiştir.

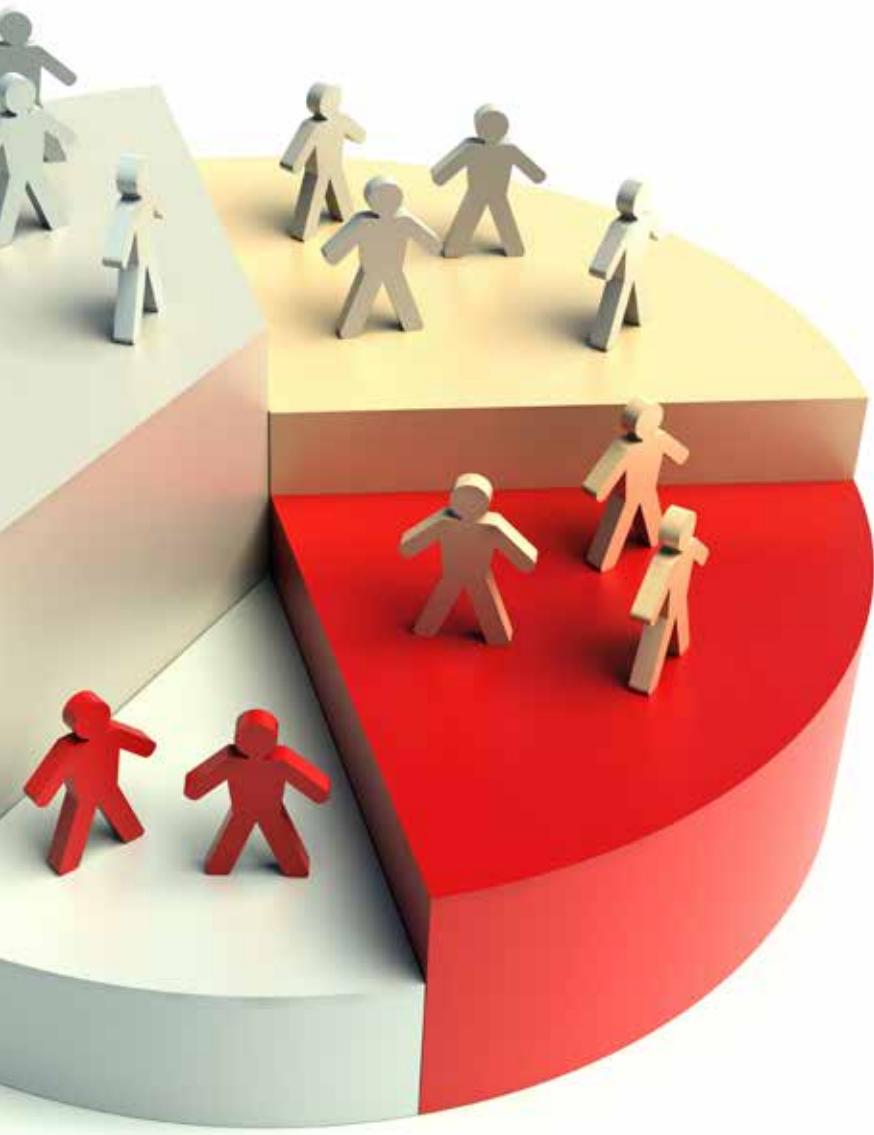
Başta gıda olmak üzere kozmetik, ambalaj, finans, turizm ve daha birçok farklı sektörde helal belgelendirme faaliyeti olduğunu görüyoruz. Bununla birlikte tüketicide helal belgelendirme konusunda kafa karışıklığı olduğu, hangi ürüne, belgeye ya da belge veren firmaya güveneceğine dair bir soru işareti bulunduğunu da gözlemliyoruz. Bugün dünya genelinde helal belgelendirme alanında faaliyet gösteren sayıları yüzlerle ifade edilen kuruluş ve temelde aynı mantık silsilesi ile oluşturulmuş birçok standart ve buna bağlı belgelendirme işlemi bulunmakla birlikte ortak bir yöntem üzerinde mutabakat oluşması için çalışılmakta olup, halen sonuçlandırılmamıştır. Bu durum hem üretici ve hem de tüketici açısından olumsuzluk yaratmaktadır.

Türkiye'nin dünyanın 16. büyük ekonomisi olarak gıda, turizm ve diğer alanlarda sahip olduğu büyük potansiyelle özellikle helal tüketim ve belgelendirme konusunda söyleyecek çok fazla sözü olduğuna inanıyoruz. Ülkemizin en önemli uygunluk değerlendirme kuruluşlarından olan, 63 yıldır üretici ve tüketiciye bu alanlarda yol göstermeye çalışan TSE olarak biz de tüketicilerimizin değer ve beklentilerine uygun ürün ve hizmetler için 2011 yılından bu yana helal belgelendirme faaliyeti yapmaktayız. Amacımız helal belgelendirme faaliyetlerinin uluslararası kabul gören kurallara göre yapılması ve bu konuda tüketicinin kafasında herhangi bir şüphe oluşmamasıdır.

Özellikle de kuruluşuna öncülük ettiğimiz ve faaliyetlerini desteklediğimiz, 36 İslam Ülkesini bünyesinde barındıran İslam Ülkeleri Standartlar ve Metroloji Enstitüsü'nü (SMIIC) İslam ülkeleri arasında standartların uyumlaştırılması, yenilerinin hazırlanması ve ticaretin önündeki teknik engellerin kaldırılması, akreditasyon ve helal belgelendirme faaliyetlerinin geliştirilmesi açısından oldukça önemsemekteyiz. Ticaretin gelişmesi, ülkeler arasında işbirliği imkânlarının artması ve İslam coğrafyasının ticarete aynı dili konuşabilmesi açısından İslam Dünyasının, SMIIC çatısı altında toplanması gerektiğini düşünüyor, bunun için gayret gösteriyoruz.

Dergimizin bu sayısında dünyadaki 1,8 milyarlık İslam alemini ve temiz ve hijyen olması açısından da bütün insanlığı ilgilendiren 'helal' konusunun bu konulara ışık tutacağı kanaatindeyiz. En büyük hedeflerimizden biri de herkesin rahatlıkla uygulayabileceği bir helal yönetim sisteminin kurulması ve bununla birlikte helal kalite altyapısının tüm ülkeler için oluşturulmuş olması. Bu konuda daima üretici ve tüketicimizle birlikte, onların yararına, güvenliğine, ülkemizde kalite altyapısının gelişmesine olan hassasiyetimizle çalışmaya devam edeceğiz.

Selamlarımla...

52 Akreditasyonun
Ekonomiye Katkısı

24 Helale Halel
Gelmesin

Standard
Ekonomik ve Teknik Dergi

- 16** Güncel Eğilim Helal Turizm ve
Türkiye
- 44** Unesco Dünya Mirasi Alcobaça
- 58** Proje Döngüsü Yönetimi, Mantıksal
Çerçeve Yaklaşımı ve Pmı®
Standartları İle Proje Yönetimi

34 İslam Ülkeleri
Standartlar ve Metroloji
Enstitüsü (SMIIC)

Türk Standartları Avrupa Standardı oluyor

Avrupa Standardizasyon Komitesi (CEN), TSE Ambalaj ve Yangın Ayna Komitelerinin teklifi ile iki Türk standardının Avrupa standardı olarak hazırlanması için gündemine aldı.

TSE Başkanı Sebahittin Korkmaz'ın konuya ilişkin açıklaması şöyle:

“TSE, 2017 yılı mart ayında yayımlanan Ulusal Standardizasyon Strateji Belgesi ve Eylem Planı'nda da yer alan Türkiye'nin ekonomik hayata yön veren uluslararası ve bölgesel standartların hazırlanması sürecindeki etkinliğinin artırılması hedefi çerçevesinde çalışmalarını ara vermeden sürdürüyor.

Hâlihazırda Avrupa Standardizasyon Komitesi'nin (CEN) tam üyesi ve ülkemizdeki tek temsilcisi konumunda olan Enstitümüz, CEN'de en fazla oy hakkına sahip beş standart kuruluşundan biridir. TSE, CEN'deki standardizasyon hazırlık süreçlerine bünyesindeki ayna komiteler aracılığıyla katılmaktadır.

Ayna komiteler; uluslararası ve Avrupa standart kuruluşlarının standart hazırlama faaliyetlerinin yürütüldüğü teknik komite, alt komite ve çalışma gruplarının çalışmalarını takip eden, bu komitelerce hazırlanan ve görüşe sunulan taslak dokümanları inceleyip komite içinde uzlaşarak ülke görüşünü oluşturan ve gerektiğinde ulusal standart hazırlama faaliyetlerine katılan ulusal teknik komitelerdir. TSE'de 17 sektörde oluşturulan 125 ayna komitede iş, akademi dünyasından ve bürokrasiden 1700 uzman söz konusu çalışmaları yürütmektedir.

MTC 85 Ambalaj Ayna Komitemizin 2013 yılında CEN'e yeni konu teklifi olarak önerdiği 'TS 13512 Taçlı Metal Kapaklar' standardı, 2 yıl süren fizibilite ve 2

yıl süren çalışma grubu aşamalarından sonra mayıs ayında Avrupa Standart Tasarısı olarak kabul edildi.

Tasarı CEN/TC 261/WG 21 Ambalaj Teknik Komitesi-Cam Ambalaj Çalışma Grubu tarafından Avrupa standardı olarak yayınlanmak üzere gündeme alındı. Tasarının Avrupa standardı olarak yayınlanması halinde ilk kez bir Türk standardı, Avrupa standardı olarak yürürlüğe girmiş olacaktır.

Söz konusu standart; meşrubat vb. cam şişelerde kullanılan 26 milimetre çapında plastik conta ile kaplanmış taçlı metal kapakların genel gerek ve özelliklerini belirlemektedir. Gıda güvenliği ve toplum sağlığı açısından önem arz eden standardın Avrupa pazarı ve ülkemizin ithalat ve ihracat parametrelerinde ekonomik değer yaratacağı öngörülmektedir.

Öte yandan MTC 96 Yangın Ayna Komitesi tarafından hazırlanan ve henüz tasarı aşamasında iken 2015 yılında, CEN Sabit Yangın Söndürme Sistemleri Teknik Komitesine yeni konu teklifi olarak sunulan 'TS 13699 Mutfakta Kullanılan Pişirme Ekipmanları ve Davlumbazlar İçin Yangın Söndürme Sistemleri' standardını da gündeme alındı. Tasarının CEN'deki hazırlık süreçlerinde TSE Ayna Komitemiz de aktif rol alacaktır. Standardın, büyük pazar payına sahip yangın söndürme sektörüne yenilikçi bir ürün daha kazandıracağı öngörülmektedir.

Türk standardı olarak hâlihazırda yürürlükte olan iki standardın Enstitümüz ayna komiteleri aracılığıyla Avrupa standardı olarak yayınlanmak üzere CEN'in gündemine alınması, Türkiye'nin standartları sadece uygulayan değil aynı zamanda belirleyen ülke olması yolunda bir kilometre taşıdır.”

Boru hatları gözetiminde TSE-BOTAŞ işbirliği

TSE, BOTAŞ ile imzaladığı işbirliği protokolü kapsamında BOTAŞ'ın Doğalgaz Boru Hatları projelerinde saha montaj gözetimi hizmeti verecek. Konuya ilişkin TSE Başkanı Sebahittin Korkmaz'ın açıklaması şöyle:

“BOTAŞ ile imzaladığımız protokol çerçevesinde TSE, BOTAŞ tarafından Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde yürütülen boru hattı yapım işi projelerinde; güzergâh açma, boru dizgi, kaynak, NDT, hidrostatik test ve benzeri konularla ilgili gözetim ve denetim hizmeti sağlayacak.

TSE'nin gözetim ve denetim hizmetine başlayacağı doğal gaz boru hattı projeleri; 93,8 km'lik Yozgat, Sarıkaya – Akdağmadeni Doğal Gaz Boru Hattı, 42,8 km'lik Çanakkale, Lâpseki İlçesi Doğal Gaz Boru Hattı, 141,7 km'lik Manisa, Gördes ve Gölhisar İlçeleri Doğal Gaz Boru Hatları ile 103,5 km'lik Afyon, Sandıklı – Şuhut – Emirdağ İlçeleri Doğal Gaz Boru Hattı projeleridir.

2006 yılında Ekonomi Bakanlığı tarafından uluslararası gözetim şirketi olarak yetkilendirilen Enstitümüz, bu hizmetler kapsamında bugün itibarıyla uluslararası piyasada tanınmış 97 fasıldan 90 tanesinde Uluslararası Gözetim Şirketi olarak gözetim yapma yetkisine sahiptir.

Petrol ve doğal gaz sektöründe birçok konuda akredite olarak uygunluk değerlendirme hizmeti veren TSE, Trans Anadolu Doğalgaz Boru Hattı Projesi (TANAP) kapsamında hat borusu imalatı ve sıcak bükme üretimi imalatının 3. Taraf Denetleme Hizmetleri Projesini de yürütmektedir.

Ülkemizde muayene gözetim hizmetleri alanında her geçen gün faaliyetlerini ve akreditasyon konularını genişleten TSE, önümüzdeki dönemde de kamunun muayene gözetim işlerine talip bir kurum olma vizyonu ile çalışmalarını sürdürmektedir.”

Suudi Arabistan'a ihracatta anahtar: TSE

Türk Standardları Enstitüsü'nün SASO Kalite İşaretinde Yetkili Kuruluş olarak atanması ile ilgili TSE Başkanı Sebahittin Korkmaz'ın açıklaması şöyledir:

"Türk Standardları Enstitüsü 2016 yılı ağustos ayında, 30 ürün grubunda '2016/41 Onaylanmış Kuruluş' numarası ile Türkiye'de SASO yeni regülasyonları kapsamında gözetim yetkisi alan tek kuruluş olarak atanmıştı. Enstitümüzün aldığı bu yetki ile Suudi Standartlar Metroloji ve Kalite Kuruluşu (SASO) adına ihracatçılara uygunluk belgesi (CoC) düzenlenmektedir.

SASO Uygunluk Belgesi (CoC) kapsamında yer alan bir kısım ürünlerle ilgili yeni regülasyonlar yayımlanmış olup, ilk olarak 11 regülasyonda ürün sağlayıcıları için SASO Kalite Markası alma zorunluluğu getirilmiştir.

Bu regülasyonlar;

- Makine yağları için teknik düzenleme
- Deterjanlar için teknik düzenleme
- Boyalar ve vernikler için teknik düzenleme
- Elektrikli scooter için teknik düzenleme
- Yapı malzemeleri için teknik düzenleme - Bölüm I: inşaat ve binalar için metaller ve bunların alaşımları
- İnşaat malzemeleri için teknik düzenleme - Bölüm II: binalar için izolasyon ve kaplama malzemeleri
- Bozunabilir plastik ürünler için teknik düzenleme
- Gaz yakan cihaz ve aksesuarları için teknik düzenleme
- Enerji verimliliği için teknik düzenleme
- Su muhafaza cihazları için teknik düzenleme
- Araçlarda ve lastiklerde veri kayıt prosedürleri ve enerji verimliliği etiket düzenlenme usullerine ilişkin yönetmelikler olarak sıralanmaktadır.

TSE, firmaların söz konusu uygulama nedeniyle Suudi Arabistan'a gerçekleştirecekleri ihracatta teknik engeller ile karşılaşmaması için başvuru sürecini başarıyla tamamlamış ve SASO tarafından yetkilendirilmiştir. Kısmi yetkilendirme anlaşması 7 Haziran 2017 tarihinde TSE Genel Sekreteri Mehmet Bozdemir ve SASO Başkan Yardımcısı Saud Al-Askar tarafından imzalanarak yürürlüğe girmiştir.

SASO Kalite Markası için başvuruda bulunmak isteyen üreticilerimizin TSE Belgelendirme Merkez Başkanlığımıza müracaatları gerekmektedir."

TSE'den uluslararası alanda iki önemli başarı

TSE Başkanı Sebahittin Korkmaz TSE Genel Sekreter Yardımcısı Aykut Kırbaş'ın Uluslararası Belgelendirme Ağı –IQNet- Başkan Yardımcılığı'na seçilmesi ve TSE'nin ilk kez Avrupa Elektroteknik Standardizasyon Komitesi'nde (CENELEC) teknik komite sekretarya görevini üstlenmesi ile ilgili yazılı bir açıklama yaptı.

TSE Başkanı Sebahittin Korkmaz açıklaması şöyle:

"36 belgelendirme kuruluşunun üye olduğu Uluslararası Belgelendirme Ağı -IQ-Net- dünyada sistem belgelendirme alanında en büyük ve saygın birlik olarak kabul edilmektedir. Üyeleri, kendi bölgelerinde sistem belgelendirme alanında lider kuruluşlardan oluşan IQNet'e TSE'nin üyelik süreci 2008 yılında franchise üye olarak başlamış ve Enstitü 2011 yılından itibaren ise tam üyelik statüsü kazanmıştır.

Enstitümüzün Genel Sekreter Yardımcısı Aykut Kırbaş, IQNet'in 28 Mayıs'ta İrlanda'da başlayan Genel Kurulu'nda Başkan Yardımcılığı'na ve SCPM (Eşdeğerlilik Değerlendirme ve Üyelik Daimi Komitesi - Standing Committee for Peer Evaluation and Membership) Daimi Komitesi Başkanlığı'na seçilmiştir.

Portekiz ve Arjantin belgelendirme kuruluşlarından iki adayın da katıldığı seçimde Genel Sekreter Yardımcımız Kırbaş, geçerli 32 oydan 18'ini alarak Başkan Yardımcılığı ve SCPM Daimi Komite Başkanlığı görevini üstlenmiştir.

Öte yandan Belgelendirme Merkez Başkanlığı Direktifler Müdürlüğü'nde uzman olarak görev yapan Fatih Kaya'nın Avrupa Elektroteknik Standardizasyon Komitesi'nde (CENELEC) Rüzgâr Türbinleri Teknik Komitesinin sekreteri olarak atanmasıyla TSE, CENELEC'te ilk kez teknik komite sekretarya görevi almış oldu.

CENELEC Teknik Kurulu tarafından alınan karar ile CEN/CENELEC bünyesinde bulunan "Teknik Komite 88 – Rüzgâr Türbinleri" sekretaryasının TSE tarafından yürütülmesi kararlaştırıldı. Bu karar doğrultusunda TSE Belgelendirme Merkez Başkanlığı Direktifler Müdürlüğü'nde uzman olarak görev yapan Fatih Kaya, CENELEC Rüzgâr Türbinleri Teknik Komitesinin sekreteri olarak atandı. 7 Temmuz 2017'de Hollanda'da yapılacak devir teslim töreni ile Hollanda Komite üyesi Martijn Geertzen'ten arkadaşımız bu görevi devralacak.

Böylece CENELEC'te alınan bu teknik komite sekretaryalığı göreviyle; hâlihazırda yürütülen Avrupa Standardizasyon Komitesi'nde (CEN) Akıllı Kartlarla ilgili Teknik Komite Sekretaryalığı ve Uluslararası Standardizasyon Teşkilatı'nda (ISO) iki ayrı teknik komite sekretaryalığı görevine bir sekretaryalık daha eklenmiş oldu.

CENELEC'te teknik komite sekretaryalığı görevinin alınmasıyla 2017 mart ayında yayımlanan Ulusal Standardizasyon Strateji Belgesi ve Eylem Planı'nın bölgesel ve uluslararası kuruluşların yönetimlerinde temsil sayımızın artırılması hedefi kapsamında önemli bir adım attık. Böylece uluslararası standardizasyon çalışmalarında etkinliğimizi artırmaya dönük girişimlerimizin meyvelerini almaya başladık.

TSE'nin elde ettiği bu önemli uluslararası başarıda emeği geçen bütün Enstitü çalışanlarını ve bu göreve seçilen arkadaşlarımızı kutluyor, kendilerine üstlendikleri bu uluslararası görevde başarılar diliyorum."

CENELEC'te
teknik komite
sekretaryalığı
görevinin
alınmasıyla 2017
mart ayında
yayımlanan
Ulusal
Standardizasyon
Strateji Belgesi
ve Eylem
Planı'nın
bölgesel ve
uluslararası
kuruluşların
yönetimlerinde
temsil sayımızın
artırılması hedefi
kapsamında
önemli bir adım
attık.

Yurtdışında bir firma ilk kez TSE'den HYB-MDM-MDK Belgesi almaya hak kazandı

Türk Standardları Enstitüsü (TSE) tarafından gerçekleştirilen denetimler sonucunda, Avrupa'nın önde gelen lojistik firmalarından Bring Lojistik, faaliyet gösterdiği sektörde bir ilke imza atarak TSE'den Hizmet Yeterlilik Belgesi (HYB), Müşteri Dostu Marka (MDM) ve Müşteri Dostu Kuruluş (MDK) Belgesi almaya hak kazandı.

Bring Lojistik Firması'na belgeleri, Avrupa Kalite Teşkilatı'nın (EQ) 12 Haziran 2017 tarihinde Slovakya'da gerçekleştirilen Yönetim Kurulu Toplantısı'nda düzenlenen törenle verildi.

TSE Başkanı Sebahittin Korkmaz törende yaptığı konuşmada Hizmet Yeterlilik belgesi, Müşteri Dostu Marka ve Müşteri Dostu Kuruluş Belgelerinin, firmanın merkez ve şubelerinin bulunduğu Bratislava/Slovakya, Hamburg/Almanya ve Göteborg/İsveç'te gerçekleştirilen denetimlerin sonucunda verildiğini belirtti. Korkmaz bu denetimlerde; müşteri memnuniyeti politikası, organizasyon yapısı, insan kaynakları uygulamaları, bilgi ve iletişim teknolojileri kapasitesi, çağrı merkezleri, sosyal sorumluluk projeleri, acil durum planları, çalışanların genel görünüm ve eğitimlerinden market tasarımlarına kadar pek çok kriterin göz önünde bulundurulduğunu ifade etti.

TSE Başkanı, söz konusu belgelerin Avrupa'da yer

alan diğer firmalar tarafından da tercih edilmesinin, firmaların müşterilerini daha iyi anlamalarını sağlayacağını ve firmaların kazançlarını artıracaklarını belirterek; "Yurtdışında verdiğimiz ilk HYB-MDM-MDK belgeleri, sistemin faydalarının Avrupa ülkelerinde anlaşılması için büyük önem taşımaktadır. Bu belgelendirme modelini geliştiren kuruluş olarak projeye katılmak isteyen Avrupa Kalite Teşkilatı üye ülkelerine know-how, eğitim, danışmanlık ve doküman desteği sağlayacağız" diye konuştu.

EQ Genel Sekreteri Dr. Eric Janssens ise konuşmasında, sürecin olumlu sonuçlanmasındaki katkılardan ve titiz çalışmalarından dolayı TSE Başkanı Korkmaz'a, TSE Danışmanı Niyazi Akdaş'a ve Bring Lojistik Başkan Yardımcısı Martin Luptak'a teşekkür etti. Janssens diğer Avrupa ülkelerinin de HYB-MDM-MDK belgelendirmesine yönelmelerinin firmalar açısından büyük faydalar sağlayacağını belirtti.

Bring Lojistik Başkan Yardımcısı Martin Luptak ise, HYB-MDM-MDK belgelerinin çalışanlarında müşterilere yönelik farkındalık ve bilinçlenme oluşmasını sağladığını, öte yandan müşterilerinin gözünden Bring firmasının nasıl algılandığını analiz etme imkânı oluşturduğunu söyledi. Luptak, HYB-MDM-MDK belgelendirme sürecini, müşterilerinin beklentilerini anlamak isteyen Avrupa'daki diğer firmalara da önerdi.

TOBB ve TSE, standardizasyon faaliyetlerine etkin katılım için güçlerini birleştirdi

Türk Standardları Enstitüsü (TSE) ile Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) arasında "Standardizasyon Faaliyetlerine Etkin Katılımın Sağlanmasına Dair İşbirliği Protokolü" imzalandı.

İmzalanan protokolle TOBB üyelerinin ulusal ve uluslararası standardizasyon faaliyetlerine aktif olarak katılımlarını sağlamak için iki kurum arasında işbirliği tesis edildiğine dikkati çeken Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakan Yardımcısı Hasan Ali Çelik, şöyle konuştu:

"Protokol kapsamında, ulusal ve uluslararası standardizasyon faaliyetlerine etkin bir katılım için sanayicilere finansal destek sağlanacak. Standardizasyon konusunda eğitim programları düzenlenecek. Uluslararası standardizasyon komitelerine katılımın artmasıyla beraber bu komitelerin takibini kolaylaştıran ve yapı olarak bir benzeri olan milli komitelerin, diğer adıyla ayna komitelerin sayısı artırılacak."

Çelik, zamanla Türkiye'nin de uluslararası standart teşkilatları yönetim organlarında gelişmiş ülkeler seviyesinde temsil hakkı kazanacağına, bu sayede de dünya ticaretinden alınan payın da otomatik olarak artacağına inandığını kaydetti.

TSE Başkanı Sebahittin Korkmaz da işbirliği protokollüyle ayna komiteler ve uluslararası standardizasyon faaliyetleri hakkında farkındalığı artırmayı, bilgi ve bilinç düzeyini yükseltmeyi, sanayicinin ayna komitelere katılımını teşvik etmeyi ve kurumsal hale getirmeyi hedeflediklerini anlattı.

Özellikle teknik komite faaliyetlerinin sürekli takip edileceğini, Türkiye'nin buralardaki etkinliğinin ar-

tırılacağını ve uluslararası standartların ülke lehine, ürün ve hizmetlere göre şekilleneceğini dile getiren Korkmaz, böylece ürün ve hizmetin dünya pazarlarına daha rahat şekilde girebileceğini, ekonominin rekabet gücüyle bilgi ve teknoloji transferinin artacağını vurguladı.

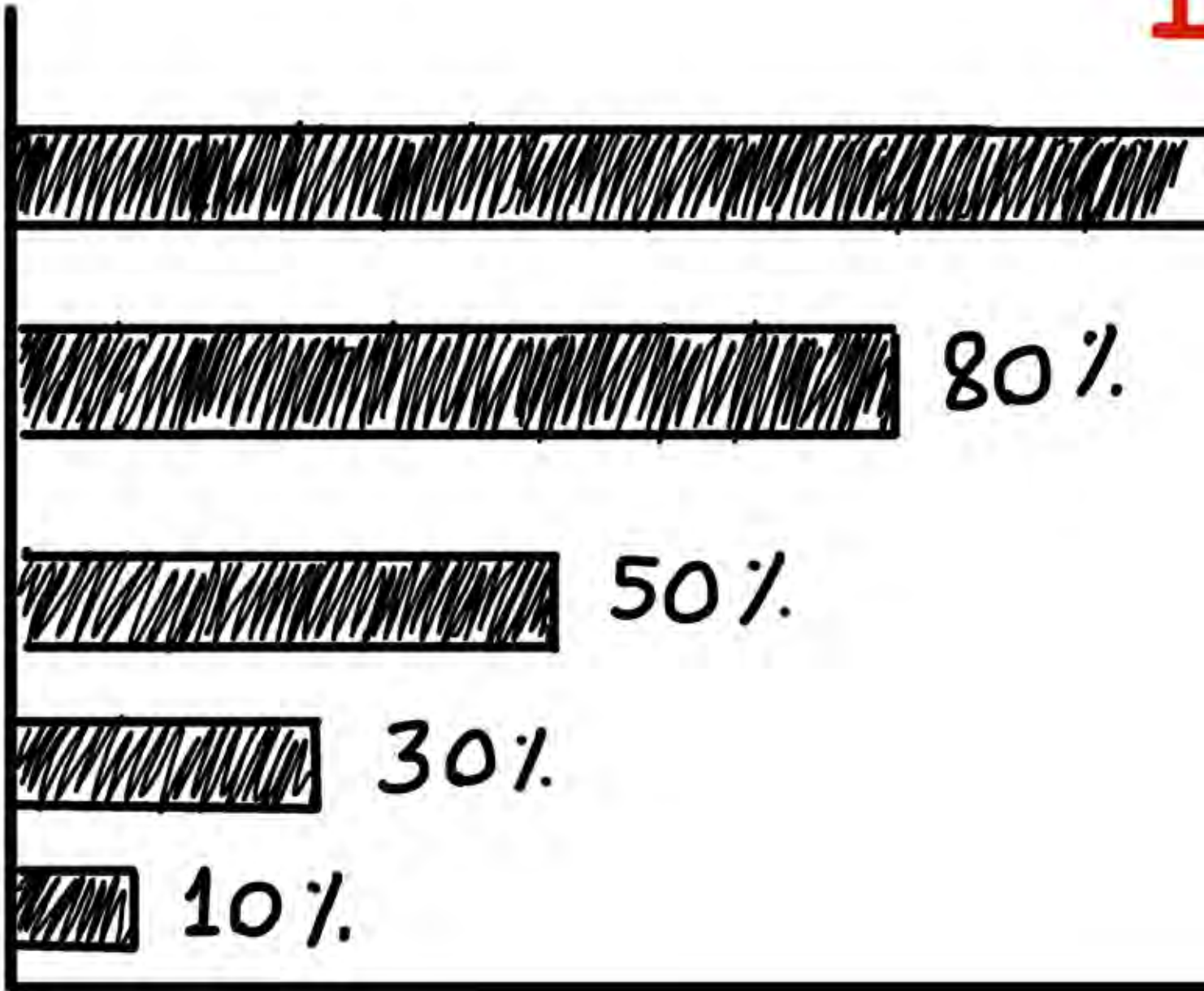
TSE'nin ISO, IEC, CEN ve CENELEC gibi uluslararası standardizasyon kuruluşlarının tam üyesi olduğunu belirten Korkmaz, bu üyelikler sayesinde sanayi ve ticaret erbabının standart hazırlama faaliyetlerine katılımının mümkün olduğunu söyledi. Buna rağmen söz konusu kuruluşların yönetim yapısından kaynaklanan engellemelerle karşılaştığını vurgulayan Korkmaz şöyle konuştu: "Standardizasyon süreçlerinde gerek ISO'da gerek CEN-CENELEC'te gerekse de diğer platformlarda ömür boyu sekreteryalık sistemi oturtmuşlar. Emeklilik süreleri de 35-40 yıl. Emekli olanın yerine seçilelim dediğimizde de karşımıza babadan oğula geçen bir sistem çıkıyor. Yani hangi ülkeden sekreteryalık varsa emekli olan kişinin yerine de o ülkeden birisi seçiliyor."

TOBB ile imzalanan protokol ile uluslararası standardizasyon süreçlerinde işbirliği içinde hareket etmeyi amaçladıklarını söyleyen Korkmaz, "Biz uluslararası standartlara uygun ürün ya da hizmet üretimi istemiyoruz; biz uluslararası standartların üzerinde üretim yapmak zorundayız. Üretim gücünü, talep gücüyle terbiye etmezseniz sömürölürsünüz. Burada çevre, sağlık ve güvenlik konusunda önemli etkiler devreye giriyor, mutlaka bu unsurları ayağa kaldırmak zorundayız" diye konuştu.

İlk Yarıyılın Ardından

Olumlu Seyrini Koruyan Küresel
Ekonomi ve Bölgesel Gelişmeler

1

Peyman Yüksel ► Ekonomist

Olumlu performans gösterdikleri ilk yarıyılın ardından küresel piyasalar; ABD, Euro Bölgesi ve Çin dahil birçok ülkede imalat sanayi ekonomik aktivitesinin güçlü seyrettiğine işaret ediyor. Haziran ayı sonunda üç gelişmiş ülke para otoritesi; Amerika Merkez Bankası (FED), Avrupa Merkez Bankası (AMB) ve İngiltere Merkez Bankası'ndan yapılan şahin açıklamalarla, gelişmiş ülke uzun vadeli faizlerinde yükselişleri, euro ve sterlin değerlenmelerini görüyoruz. Avrupa'da seçimlerin büyük ölçüde tamamlanması belirsizliği azalttı. Asya hisse senedi piyasaları ise Kuzey Kore kaynaklı jeopolitik gelişmelerin olumsuz etkisiyle bir miktar geriliyor. Petrol fiyatları, petrol üreticisi ülkelerin (OPEC) üretim azaltmalarını 2018'in ilk çeyreğine kadar uzatma kararı almalarına rağmen, düşüş eğilimini sürdürüyor. Haziran ayının ilk günlerinde Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri ve Mısır, Katar'la diplomatik ilişkilerini kesince ve ilerleyen günlerde başka ülkeler de bu gruba eklenince ve enerji piyasalarında hareketlenmeler olunca, yatırımcılar güvenli liman olarak gördükleri altına yöneldiler.

Haziran ortalarında FED'den gelen 25 baz puan faiz artışı oranı, yüzde 0,75-1,00 olan aralığı yükselterek yüzde 1 - 1,25'e çekti. 2017'de bir faiz artışı daha, 2018'de ise 3 faiz artışının öngörülüyor olması, ABD Merkez Bankasının 4,5 trilyon dolarlık bilançosunu bu yıldan başlayarak daraltacağına işaret ediyor. Gelişmekte olan ülkeler için ABD Dolarındaki faizin yükselmesinin anlamı, yurtdışından sağlanacak kredilerin daha masraflı olması ve yatırımların azalması demek oluyor. Faiz artışı açıklaması sonrası ABD için 2017 büyüme beklentisi, yüzde 2,1'den yüzde 2,2'ye yükseldi. Ancak ABD için Başkan Donald Trump'ın uyguladığı politikalar halen belirsizliğini koruyor. Haziran başında, 190 ülkenin imzalamış olduğu Paris İklim Anlaşması'nı imzalamayacağını açıklayan Trump, "İklim Değişikliği"nin uydurma olduğunu iddia etti. Mayıs ayında Trump'ın Suudi Arabistan'a yaptığı ziyaretten sonra bazı Arap ülkelerinin Katar'la ilişkisini kesmesinde de Trump'ın etkisinin olduğu ortaya çıktı. Başkan Trump yaptığı açıklamada "Orta Doğu'ya yaptığım ziyaret sırasında 'Radikal İdeoloji'ye artık finansman sağlanmaması gerektiğini söyledim" dedi. Obama yönetiminin Küba'yla yaptığı anlaşmayı da 'tamamen tek taraflı' diye tanımlayan Trump, bu anlaşmadan da geri çekileceklerini açıkladı.

Haziran ayı sonlarında AMB Başkanı Draghi'nin Avrupa ekonomisi ile ilgili olarak kısmen de olsa olumlu mesaj vermesi ile euronun güçlendiğini, dolardaki genel zayıf trendin de etkisiyle, dolar karşısında ağustos 2016'dan bu yana en yüksek seviyesine geldiğini, 1,1365 seviyesi ile görüyoruz. Draghi; göstergelerin Euro Bölgesi'nde güçlenen ve yayılan bir toparlanmaya işaret ettiğini, merkez bankası politikalarının bölgede enflasyonist baskıları tekrar tesis edeceğine ilişkin 'güvenini' belirtti. Euro

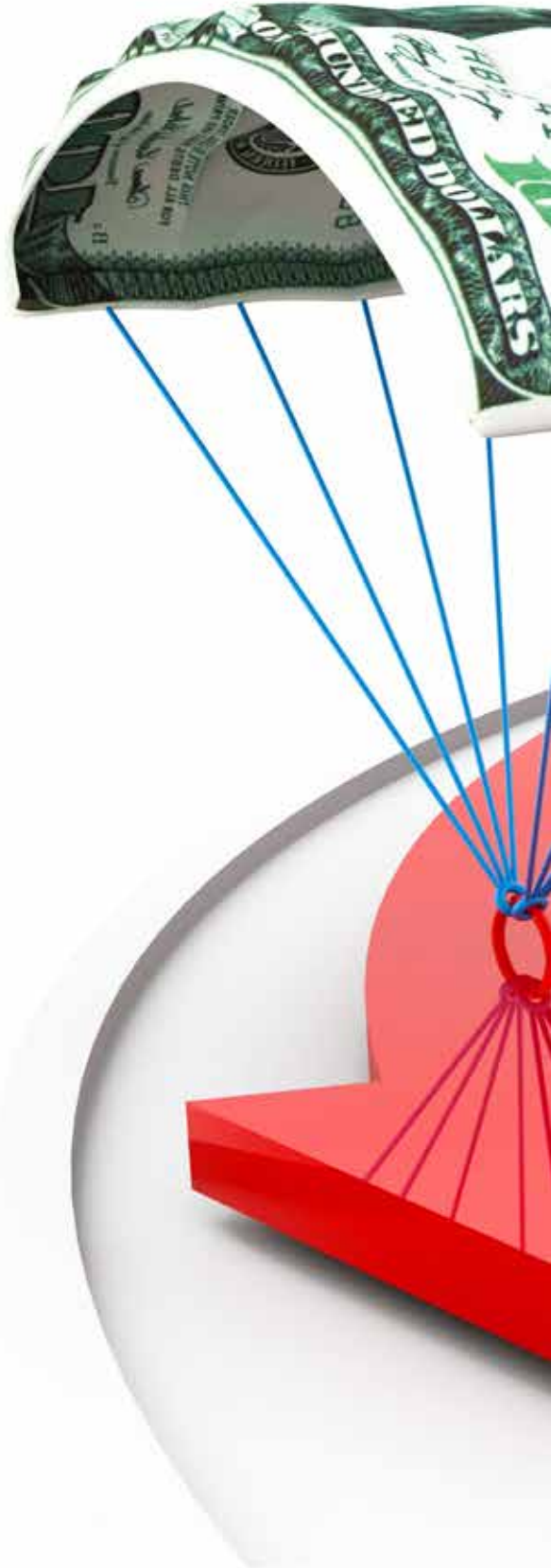
Bölgesi yılın ilk çeyreğinde yüzde 0,6 ile son iki yılın en güçlü büyümesini kaydetti. Almanya Başbakanı Angela Merkel'in "Yapısal çerçevenin hazır olması halinde, Euro Bölgesi'nin ortak maliye bakanı ve bütçesi olabilir" açıklaması Almanya-Fransa yakınlaşmasına işaret ediyor. Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron'un Euro Bölgesi reformlarına yeşil ışık yaktığı belirtiliyor. İngiltere'de ise çoğunluğu kaybeden Theresa May, başka bir partinin desteği ile azınlık hükümeti kurabilecek.

Kredi derecelendirme kuruluşu Fitch'ten yayınlanan rapora göre, küresel ekonominin bu yıl yüzde 2,9, 2018'de ise yüzde 3,1 büyümesi öngörülmüyor. Öngörünün gerçekleşmesi halinde ise bunun 2010'dan bu yana yakalanan en yüksek yıllık büyüme hızı olacağı bilgisine yer veriliyor. Ekonomik göstergeler her ne kadar olumlu sinyaller verseler de, orta vadede küresel ekonominin büyüme hızında düşüş bekleniyor. Çünkü dünyanın en gelişmiş 10 ekonomisinin potansiyel büyüme oranlarının gelecek 5 yılda yüzde 1,25 ile yüzde 1,75 arasında kalmasının tahmin edildiği kaydedildi. Bu da demektir ki; son dönemlerde görülen toparlanma, bir müddet artışa neden olacak ancak orta vadede azalarak gerileyecek. 2016'da yüzde 6,7 büyüyen Çin ekonomisinin bu yıl yüzde 6,5 ve gelecek yıl yüzde 5,9 büyümesi öngörülmürken, 2016'da yüzde 1,8 genişleyen İngiltere ekonomisinin 2017'de yüzde 1,5, 2018'de yüzde 1,3 büyüyeceği tahmin ediliyor. Bu gerilemede Brexit'in önemli ölçüde etkisinin olacağını söyleyebiliriz. Fitch; Türkiye'nin büyüme rakamlarını da yukarı yönlü revize ederek bu yıl yüzde 4,7 gelecek yıl ise 4,1 büyüyeceğimizi öngördüğünü raporunda belirtti.

Jeopolitik Riskler Küresel Büyümeyi Etkiliyor

Kuzey Kore ve ABD arasında 50 yıldır devam eden husumet, son aylarda iyice tırmandı. Buna neden olarak da ABD ordusunun nisan ve mayıs aylarında Güney Kore ile 'saldırgan askeri manevralar' düzenlemesiyle nükleer savaşın eşiğine gelinmesi gösterildi. Kuzey Kore'nin balistik füze atışı denemesinin başarıya ulaştığı ABD kaynaklarınca onaylandı. Mayıs ayında yapılan denemede füzenin Pasifik Okyanusu'ndaki Guam – ABD üssünü vurabilecek derecede tehlikeli bir sonuç alındı.

Katar'la bazı ülkelerin tüm diplomatik ilişkilerini kesmesi sonucu, Orta Doğu'da geniş bir alana yayılan ve uzun süredir var olan istikrarsızlık, bölge ülkelerini olduğu kadar bölgenin sahip olduğu enerji kaynakları nedeniyle, dünya petrol piyasalarını da etkileme potansiyeline sahip. Çünkü Katar son yıllarda doğal gaz üretimini ve yaptığı önemli yatırımlarla "Sıvı Doğal Gaz (LNG)" ihracat kapasitesini artırarak, dünyanın en büyük LNG ihracatçısı durumuna geldi. gelirleri hızla artan Katar, günümüzde 335 milyar dolar büyüklüğü ile Dünyanın 14. büyük varlık fonuna sahip ülke durumunda. Böyle olunca jeopolitik riskler sadece o bölge ile sınırlı kalmıyor. Dünyanın diğer birçok farklı bölgesine direkt veya dolaylı ekonomik, politik ve sosyal etkisi bulunuyor.

Dünyanın

en gelişmiş

10 ekonomisinin

potansiyel

büyüme

oranlarının

gelecek

5 yılda yüzde

1,25 ila yüzde

1,75 arasında

kalmasının

tahmin

edildiği

kaydedildi.

Siber Saldırlara Dikkat

Teknoloji bir yandan hayatımızı kolaylaştırırken diğer taraftan kişisel ve kurumsal bilgilerimizin güvenliğinde riskleri de beraberinde taşıyor. Son günlerde hem kurum ve kuruluşları hem de kişisel bilgileri hedef alan küresel düzeyde siber saldırılar olduğunu görüyoruz. Dev kamu ve özel şirketlere zor anlar yaşatan siber saldırılara bir yenisi eklendi. Binlerce bilgisayarın zarar gördüğü siber saldırıda Paris Başsavcılığı soruşturma açtı, Rusya ve Ukrayna da saldırıdan etkilendi. Ham petrol üreticisi Rus Rosneft sistemlerinde 'ciddi aksamalar' meydana geldiğini ancak petrol üretiminin zarar görmediğini belirtti.

Kişisel verilere erişim sayesinde kimlik hırsızlığı ve banka hesaplarından veya ATM'lerden dolandırıcılık yöntemiyle para alma yöntemi de şahısları tehdit eden en büyük tehlikeler arasında yer alıyor. Bu konuda kişilerin dikkatli olması, gerekmedikçe ve emin olmadıkça kişisel bilgilerini ifşa etmemeleri büyük önem taşıyor.

Türkiye Ekonomisi Beklentilerin Üzerinde Büyüdü

Türkiye ekonomisi 2017 yılının ilk çeyreğinde, beklentiler yüzde 3,5-4 oranında iken, beklenenden fazla, yüzde 5 büyüdü. İlk çeyrekte kamu harcamalarını destekleyen birçok çalışma, özel harcamaları da canlandırdı. Bunun sonucunda büyümede Orta Vadede planlanan yüzde 4,4'ten de fazla büyüme rakamı yakalandı. Ekonominin kendi dinamikleriyle sağladığı, örneğin ihracattaki büyüme oldukça sağlıklı görünüyor. Ancak, özel tüketimi artırmak için kamu maliyesinden verilen tavizler örneğin vergi indirimleri, devletin vergi gelirlerini azaltacaktır. Sürdürülebilir olmayan kamu harcamalarıyla büyüme sürecinden ekonominin kendi doğal sürecinde, kendi iç dinamikleriyle büyümesini sağlamak daha sağlıklı olacaktır. Bunun da süreç içinde gerçekleşeceğini öngörüyoruz. Çünkü beklentilerin üzerinde gelen büyüme rakamı, 2017'nin tamamı için iyimserliğimizi artırdı. Büyümenin içeriğine baktığımızda; tarım sektörünün toplam katma değeri yüzde 3,2, sanayi sektörünün yüzde 5,3, inşaat sektörünün yüzde 3,7 arttığını görüyoruz. Aynı dönemde ticaret, ulaştırma, konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetlerinin toplamından oluşan hizmetler sektörünün katma değeri ise yüzde 5,2 artış gösterdi. İç talebin yanı sıra ihracatın büyümeye katkıda bulunması da olumlu bir gelişme olarak değerlendiriliyor. Jeopolitik gelişmelerin etkisiyle belirgin biçimde baskı altında kalarak cari dengeyi olumsuz yönde etkileyen seyahat gelirleri Rusya ile normalleşme sürecinden sonra artmaya devam ediyor. Haziran 2017 Ekonomik Görünüm Raporu'nu açıklayan Dünya Bankası (DB), Türkiye ekonomisinin 2016'da zayıf performans göstermesinde başarısız darbe girişiminin peşi sıra iş koşullarının zayıflamasının, Rusya'nın uyguladığı yaptırımların ve yüksek enflasyonun rol oynadığını açıkladı. Banka, 2017 yılı büyüme tahminini yüzde 0,5 yükselterek yüzde 3,5'e çıkardı.

Türkiye’de Haziran ayında;

- En fazla getiriyi aylık yüzde 3,26-3,61, yıllık bazda ise yüzde 12,18-16,19 ile BIST100 endeksi yani borsa sağladı. Amerikan Doları yüzde 1,37 oranında yatırımcısına kaybettirirken mevduat faizi yüzde 0,78, euro yüzde 0,34 ve külçe altın yüzde 0,03 oranında reel getiri sağladı. Borsa işlemleri hem uzman görüşü gerektiren hem de uzun vadede çok dikkatli olarak takip edilmesi ve inceliklerinin bilinmesi gereken yatırım işlemleridir. Kişilerin bu alandaki yatırımlarından yüksek gelir elde etme olasılıkları olduğu gibi kaybetme riskleri her zaman vardır.

- Tüketici fiyatları aylık bazda yüzde 0,27 düşüş gösterdi. Bunun sonucunda yıllık enflasyon da, mayıs ayındaki yüzde 11,72 seviyesinden yüzde 10,9’a gerilemiş oldu.

- Hükümet tarafından şirketlere verilen kredi desteği ve sosyal güvenlik ödemelerindeki yardımların büyümede artışa sebep olması, istihdama olumlu yansıdı. Şubat ayında başlatılan istihdam seferberliği sonrasında, işsizlik oranı mart ayında yüzde 11’7’ye, nisanda ise yüzde 10’5’e geriledi.

- Mayıs ayında turist sayısı yıllık yüzde 16,3 artarak 2,9 milyon kişiye ulaştı. Böylece yılın ilk 5 ayında toplam turist sayısında artış yüzde 6 oldu.

- Ekonomiye en önemli desteğin, hükümet teşviklerinin de etkili olduğu, dayanıklı tüketim malları grubundan geldiğini geçtiğimiz ay da belirtmiştik. Ara malı üretiminde de toparlanma görülürken dayanıksız tüketim malı üretiminde ise gerileme devam ediyor. Sanayi üretimi, nisan ayındaki yıllık yüzde 6,7’lık güçlü büyümesinin ardından, mayıs ayında bir miktar ivme kaybederek, yıllık bazda yüzde 3,5 artış kaydetti.

- Cari açık mayıs ayında yıllık yüzde 68 artarak 5,2 milyar dolar açık verdi. Bunun nedenleri arasında ithalatın – ağırlıklı olarak enerji ve altın kaynaklı- yıllık artışının ihracat artışından fazla olmasının etkisi olduğu söylenebilir. Son iki ayda seyahat gelirlerindeki pozitif seyir ise cari açığa pozitif yönde katkı sağlıyor.

Önümüzdeki günlerde küresel ekonomiyi ve bölgemizdeki gelişmeleri yakından takip etmeyi sürdüreceğiz.

Güncel Eğilim **Helal Turizm** ve Türkiye

Hüseyin Pamukçu
► Kastamonu Üniversitesi
Turizm Fakültesi

İlk çağlardan beri insanlar farklı amaçlarla seyahat etmektedir. Günümüz seyahat anlayışı ise 1950'li yıllardan sonra farklılaşmaya başlamış, özellikle 1970'li yıllardan sonra iletişim kanallarının iyileştirilmesi, tatil ihtiyacının yaygınlaşması, kişisel gelirlerin artması, konaklama ve seyahatlerde yaşanan kolaylıklar ile turizme katılanların sayısı artmaya başlamıştır. 1980'lerde bireyler turizmin bir lütuf mu yoksa bir felaket mi olduğunu tartışırken şimdi turizm, dünyanın en geniş sektörü, küresel işçi ve işvereni olarak değer gören özünde bir konu olmuştur. Avcılık - toplayıcılıkla başlayan tarihi serüven, yerleşik hayata geçilerek emek-yoğun tarım toplumlarını oluşturmuş, bilginin üretimle birleşmesi ile insanlar daha az emekle daha fazla ürün üretmeyi öğrenmişlerdir. Tarımda artan verimlilik, Sanayi Devrimi ve bunun sonucunda daha az insanın istihdam edilmesi farklı ihtiyaçların ve dolayısıyla farklı sektörlerin kurulmasına sebep olmuştur. İstihdam sağlayan en önemli iş kaynaklarından biri olarak da turizm sektörü öne çıkmıştır.

Uluslararası turizm hareketlerinde güncel istatistiki bilgiler şöyledir (UNWTO, 2017: 2):

- Turizm sektörü, 2016 yılındaki tüm ekonomik daralma ve düşüslere rağmen %4,4 düzeyinde bir büyüme göstermiştir.
- Turizmden oluşturulan gelir, dünya GSMH'nin %10'luk kısmına denk gelmektedir.
- Dünya genelindeki istihdamın %5'lik kısmını oluşturan 255 milyon kişi bu sektörde çalışmaktadır.
- Dünya genelinde çalışanların 11'de 1'i turizm ve seyahat sektöründe çalışmaktadır.

- Dünya toplam ihracatının 1,5 trilyon doları bu sektör tarafından tek başına gerçekleştirilmektedir.
- 2016 yılında dünya genelinde 1,186 milyar insan seyahat etmiştir. 2030 yılında bu sayının 1,8 milyar kişiye ulaşması tahmin edilmektedir.
- Turizm gelirleri 2016 yılında 1 milyar 260 milyon dolara yükselmiştir.
- Turizm sektörü son 10 yılda 3 kat büyümüş olup, gelecek 20 yıl içerisinde "dünyanın en büyük sektörü" haline gelmesi beklenmektedir.

Seyahat özgürlüğünün yaygınlaşması, esnek çalışma saatleri, vize uygulamalarında kolaylıklar, kültür ve eğitim düzeyinin artması, iletişim teknolojisindeki gelişmeler, pazarlama anlayışının gelişmesi ve turizm bilincinin artmaya devam etmesi ile turizmin gelişmeye devam etmesi beklenmektedir.

Lakin her ülkenin turizm sektörüne ayırabileceği belirli kaynakları vardır. Ülkeler tercih edilen bir destinasyon olabilmek için kaynaklarını çeşitli plan, politika ve stratejiler ile etkin ama dikkatli bir şekilde kullanmalıdır. Turistik ürün ve hizmetlerin sürdürülebilirliğinin sağlanamadığı bir durumda o ülke için turizmde sürdürülebilirlikten söz edilmesi mümkün değildir. Ülkelerin kendi potansiyeline binaen uyguladığı birçok turizm türünde yararlanılan bu kaynakların verimli kullanılması turizm politikalarının başarıya ulaşmasını sağlamaktadır.

Ayrıca turizm eğilimleri çerçevesinde dizayn edilen ve gelecekteki değişimlere ayak uydurabilen bir turizm politika ve stratejisi hem kaynakların etkin kullanılmasını sağlayacaktır hem de ülkeye her bakımdan turizmde rekabet avantajı sunacaktır. Ülkemizin potansiyeline baktığımızda üç tarafının denizlerle çevrilmiş olması, muhteşem doğası, binlerce yıllık tarihi, şifalı suları, eşsiz mutfağı, birçok medeniyete ev sahipliği yapması, zengin kültürü hiç şüphesiz birçok turizm türünün uygulanmasına zemin hazırlamaktadır. Güncel turizm eğilimlerine bakıldığında da ise bir İslam ülkesi olması bakımından ülkemizde rahat bir şekilde uygulanıp sürdürülebilirliğinin sağlanabileceği eğilimin helal turizm olduğu görülmektedir.

Helal turizm, dini vecibelerini yerine getirmede hassasiyet gösteren müteaddiyin turistlerin konaklama, seyahat, rekreasyon, ulaşım gibi turizm faaliyetlerinden doğan ihtiyaçlarını İslami kural ve inanışlarına uygun bir şekilde karşılamasıdır.

Helal turizm; helal olan herhangi bir amaçla seyahat eden helal bilinçli Müslüman turistlerin gereksinimlerini gözeterek turizm faaliyetlerine verilen isimdir.

Turizm eğilimleri çerçevesinde
dizayn edilen ve gelecekteki
değişimlere ayak uydurabilen bir turizm
politika ve stratejisi kaynakların
etkin kullanılmasını sağlayacaktır.

Helal turizm, farklı turist profili ve bu profile uygun olarak geliştirilen oteller, moteller, tatil köyleri, pansiyon, ulaştırma işletmeleri, seyahat işletmeleri, eğlence işletmeleri, yiyecek-içecek işletmeleri, hostel gibi ürünlerin karşılıklı etkileşiminden ortaya çıkmakta ve kendine has birtakım ürünleri bünyesinde barındırmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti Kalkınma Bakanlığı'nın sekreteryasını yürüttüğü, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın daimi başkanlığını yürüttüğü İslam İşbirliği Teşkilatının Şubat 2017'de yayınlamış olduğu "Muslim Friendly Tourism: Regulating Accommodation Establishments in the OIC Member Counties" başlıklı rapora göre ise Müslüman seyahat pazarı 2015 yılında (Hac ve Umre ziyaretleri dışında) 151 milyar dolardır. 2021 yılında bu rakamın 243 milyar dolara ulaşacağı beklenmektedir.

Müslüman seyahat pazarının büyümesi, konaklama, yeme-içme, alışveriş ve diğer ilgili sektörlerdeki talebinin artmasına katkıda bulunmaktadır. Dinarstandard ve CrescentRating (2012) isimli şirketlerin birlikte hazırlamış olduğu "Global Muslim Lifestyle Travel Market" raporuna göre uluslararası turizm pazarı son dönemde yıllık ortalama yüzde 3,8 büyürken, helâl turizm pazarı yüzde 4,8 büyüme kaydetmiştir. Raporla helâl turizm pazarının büyüme hızının, 2020 yılına kadar devam eden sürede uluslararası seyahat sektörüne göre daha hızlı büyümeye devam edeceği belirtilmektedir (DinarStandard ve CrescentRating, 2012; Pamukçu ve Sarıışık, 2017: 89).

Dünyadaki 5 kıtada, 208 ülkede toplamda 7,381 milyar insan yaşamaktadır. Bu nüfusun %29,01'i ile 2.141,80 milyarı Müslümandır. Müslümanların çoğunluğu (1.438,44 milyar) Asya'da yaşamaktadır. Dünya üzerindeki 208 ülkenin %82'si ile 171 ülkede Müslümanlar yaşamaktadır. Toplam dünya nüfusu içerisinde yaklaşık her 4 kişiden biri Müslümandır. Müslüman nüfusu, dünyadaki ikinci büyük nüfustur. Müslüman tüketiciler, tüm sektörlerdeki işletmeler için giderek daha önemli hale gelmektedir. Müslümanların ürün ve hizmet tercihleri, inançlarına dayalı gereksinimlerden etkilenmektedir ve bu nedenle bir dizi benzersiz ihtiyaçlara sahiptir (hwww.muslimpopulation.com; MasterCard ve CrescentRating, 2015).

Bu bakımdan helal turizm pazarı, refah seviyesi yükselişte ve demografik yapısı genç olan bir pazar durumundadır. Bir İslam ülkesi olarak Müslüman ülkelere layık-ı veçhile hitap eden Türkiye'nin gün geçtikçe gelişme gösteren helal turizm pazarından potansiyeli gereği büyük bir pay alması beklenmektedir.

DinarStandard ve Thomson Reuters'in hazırladığı "State of The Global Islamic Economy Report 2016/17 isimli rapora göre Türkiye 2015 yılında Müslüman seyahat pazarında en popüler İslam ülkeleri arasında yedinci sırada iken 2016 yılında dört basamak yükselerek üçüncü olmuştur. 2016 yılında gelen Müslüman gezi kabilelerinin seviyesinde nispeten düşüş olduğu halde Türkiye'nin harika bir şekilde helal dostu ekosistemini geliştirdiği belirtilmektedir. Ayrıca, Doğu ve Batı arasında helal dostu bir destinasyon olmasıyla elde ettiği ünden yararlanarak farkındalık oluşturduğu belirtilmiştir (DinarStandard, 2017: 85).

"Helal turizm" adıyla dünyada birtakım toplantılar düzenlenmektedir ve bu durum uluslararası alanda günden güne yayılmaktadır. İlk olarak İspanya'nın Granada şehrinde eylül 2014'te 1. Uluslararası Helal Turizm Konferansı düzenlenmiştir. Bu konferansın ikincisi nisan 2016'da Konya'da Kültür ve Turizm Bakanlığının öncülüğünde tertip edilmiştir. Özellikle Malezya'da 'helal turizm' konulu toplantı ve fuarlar gerçekleştirilmektedir. Her yıl Dubai'de düzenlenen World Halal Expo'nun dokuzuncusu eylül 2017'de tertip edilmiştir. Aynı şekilde 2014 yılından beri United World Halal Development firması World Halal Day organizasyonu yapmaktadır.

Ülkemizde ise 14,000 ziyaretçi, 70'in üzerinde firma katılımcısı ve uluslararası 30'u aşkın heyet ile Helal Expo 2016 İstanbul'da düzenlenmiştir. Helal Expo 2017 ise 23-25 Kasım 2017 tarihlerinde Cumhurbaşkanlığımızın himayesinde helal turizm, helal gıda, İslami finans, İslami tekstil, helal tıp, helal kimya ve ecza konu başlıklarında tertip edilecektir. Pazardaki büyüme üzerine kısa adı MÜSİAD olan Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği, helal turizmle ilgili bir toplantılar düzenlemiş ve rapor yayınlamıştır. Türkiye Cumhuriyeti Kalkınma Bakanlığı'nın sekreteryasını yürüttüğü Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın daimi başkanlığını yürüttüğü İs-

lam İşbirliği Teşkilatının Turizm Çalışma Grubu son üç toplantısını helal turizme ayırmıştır. Birinci toplantı şubat 2016'da "Müslüman Dostu Turizm İslam İşbirliği Teşkilatı Üyesi Ülkelerde Arz ve Talep Yönleri Anlayışı" başlığında yapılmıştır. İkinci toplantı eylül 2016'da "İslam İşbirliği Teşkilatı Üyesi Ülkelerde Müslüman Dostu Turizm Ürünlerinin ve Hizmetlerinin Geliştirilmesi ve Pazarlanması" temasıyla yapılmıştır. Üçüncü toplantı ise şubat 2017'de "Müslüman Dostu Turizm İslam İşbirliği Teşkilatı Üyesi Ülkelerde Konaklama Tesislerinin Düzenlenmesi" başlığında yapılmıştır. Her üç toplantı da Ankara'da 57 üye ülkenin davet edilmesi ile gerçekleştirilmiş ve tüm toplantıların raporu yayınlanmıştır.

Bütün bu çabaların ötesinde dünyadaki özel sektör uzmanlarının ve helal turizm konusunda uzman akademisyenlerin katılımı ile ülkemizde 07-09 Nisan 2017 tarihlerinde Kastamonu Üniversitesi Turizm Fakültesinin öncülüğünde 1. Uluslararası Helal Turizm Kongresi tertip edilmiştir. Kongre ile Türkiye'nin helal turizm konusunda lider konuma yükselme isteği tüm dünyaya duyurulmuştur. Yayınlanan kongre bildiri kitabında 128 tam metin bildiri bulunmaktadır ve helal turizm alanında bilimsel çalışmaları içeren ilk kitap olması sebebiyle önem arz etmektedir. İkincisinin de ülkemizde düzenlenmesinin beklendiği böylesine önemli organizasyona ev sahipliğinin yapılması bakımından Türkiye rakip ülkelere nazaran avantajlı konumdadır.

Türkiye'nin helal turizmde rekabet üstünlüğü sağlayabilmesi için; hedef ve stratejilerini günlük planlar üzerine değil orta ve uzun vadeli planlar üzerine tesis etmelidir. Her şeyden önce ülkemize gelen Müslüman turistlerin memnuniyetinin sağlanması şarttır. Bunu sağlamak için ise turizm sektöründe çalışanların bu hususta eğitilmesi ve kalifiye personelin sektörde çalışması desteklenmelidir. Türkiye'nin helal turizm potansiyelini hak ettiği şekilde değerlendirebilmesi yolunda tur operatörleri, rehberler, acenteler desteklenmeli, bölge ve destinasyonlar hakkında ön broşürler, belgeler ve tanıtım afişleri hazırlanmalıdır (Demirci, 2010).

Türkiye, hızla gelişen helal turizm pazarında İslami inanç ve uygulamalara uygun bir destinasyon olduğunu ve farklı turistik ürün ve hizmetlerden oluşan tüm hizmetleri bünyesinde barındırdığını bu pazara göstermek üzere tanıtım ve pazarlama faaliyetlerine ağırlık vermesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Demirci, C. İ. (2010). Dış Tanıtımda İmaj ve İmaj Geliştirme: Türkiye Örneği. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü, Ankara.
- DinarStandard ve CrescentRating, (2012). Global Muslim Lifestyle Travel Market 2012: Landscape&Consumer Needs Study For Airlines, Destinations&Hotels/Resorts Executive Summary.
- Dinarstandard ve Thomson Reuters, (2017). State of the Global Islamic Economy Report 2016/17. Supported By Dubai The Capital of Islamic Economy.
- <http://www.muslimpopulation.com>, Erişim: 15.06.2017
- Pamukçu, H. ve Sarışık, M. (2017). Helal Turizm Kavramı ve Gelişimi Üzerine Genel Bir Değerlendirme. Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi. Issue:1, s. 82-98.
- UNWTO, (2017). Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü, World Tourism Barometer.

Türkiye'nin helal turizmde rekabet
üstünlüğü sağlayabilmesi için; hedef
ve stratejilerini günlük planlar üzerine
değil orta ve uzun vadeli planlar
üzerine tesis etmelidir.

HELAL

HALEL GELMESİN!

Özhan Gündüz
► TSE, Başaraştırırmacı

Geçtiğimiz yıl bir akşamüstü Şırnak'tan Enstitümüşe gelen bir telefon boğazımı düğümlemişti: Özel kuvvetlerde görevli bir uzman çavuş arıyordu ve karavanasında çıkan tavuk etinin markasını vererek helal olup olmadığını, kontrol edilip edilmediğini soruyor, terörle mücadelede çatışma içinde olduklarını, birazdan yine operasyona çıkacaklarını, sorumlusu olduğu askerlerin ve kendisinin helalinden yemeyi arzu ettiklerini söylemişti.

Telefonun diğer ucundan peygamber ocağındaki Uzman Çavuş Abdulaziz Bakır'a: "Gönül rahatlığıyla yiyebilirsiniz, biz burada ne gerekiyorsa yapmaktayız, hem Diyanet İşleri Başkanlığı'ndan yetkin hocalarımızla birlikte, hem kesimin İslami usul ve esaslara uygun olması için, hem de teknik uzmanlarımızla

Üretim yerinde gıda güvenliği konusunda incelemeler yaparak, numuneler alıp laboratuvar analizlerinin sonuçları ile inceleme sonuçlarını, içinde Diyanet İşleri Başkanlığı'ndan yetkililerin de bulunduğu uzmanlardan oluşan komisyona sunuyoruz. Bu şekilde belgelendirilen ürünlerin daha sonra kontrolleri yine devam etmektedir, merak etmeyin" diyerek telefonu kapatmamla hıçkırıklarla gözyaşlarına boğulmam ve "Allah'ım helale hanel gelmesin, askerimiz midesinde haram lokma ile şehit düşmesin" duasıyla bitti 10 Mayıs 2016 mesaim.

Enstitümüzün 2000'li yılların başlarındaki helal mesaisine, o tarihlerde hazır olmayan zemin geri adım attırdı ve çalışmaların yaklaşık on sene gecikmesine sebep oldu. 2011 yılında Dış Ticaret Müsteşarlığının yurtdışı ihracatında ülkemizin ürünlerine yönelik artan helal belgesi talebiyle çalışmalar hızlandırılarak aynı yıl belgelendirme hizmeti verilmeye başlandı.

Peki, askerimizin helal lokma endişesine karşı, TSE helale hanel getirtmemek için ne yaptı, neler yapmaktadır?

TSE-Diyanet İşleri Başkanlığı Protokolü

Türk Standardları Enstitüsünün belgelendirme alanındaki yarım asrı geçen tecrübesiyle bu için üstesinden gelmesi kaçınılmaz görülebilir ancak, teknik bir kurum olması hasebiyle, fıkıh alanında bırakınız kararı, görüş/tavsiye verme yetkisinden bile söz edilemez. Kur'an ve Sünnet ışığında helal çalışmalarının yürütülebilmesi için dini konularda tek resmi otorite olan Diyanet İşleri Başkanlığı ile yapılan bir dizi toplantının ardından imzalanan protokolle doğru için doğru yapılabilmesi hayali, çok değerli desteğin alınmasıyla hayata geçirildi. Helal belgelendirmede en önemli hususlardan biri olan ehil ve emin personelle için yürütülebilmesi için kollar sıvandı, gerek eğitimler ve gerekse ilden ile bilgilendirme toplantıları yapılarak belgelendirme zemini sağlamlaştırıldı.

Belgelendirmede, retim yeri incelemelerinde destek veren Diyanet İşleri Başkanlığı yetkililerinin ilahiyat fakültesi üzerine 2 yıl Yüksek İşlam Enstitüsü mezunu olanlardan İşlami Konular Uzmanları havuzu oluşturulmuş ve yaklaşık 400 Diyanet İşleri Başkanlığından ve 200 TSE'den ilgili sektörün belgelendirme uzmanı teknik kadrosundan olmak üzere 600'e varan uzman ile yurtiçi ve yurtdışında yüzlerce inceleme gerçekleştirilmiştir.

Helal Belgelendirme Komitesi

Helal belgelendirmede incelemesi yapılan ürünlerin karara bağlanmasında; her toplantıda yer alan Diyanet İşleri Başkanlığı Din İşleri Yüksek Kurulu asil üyesi ve TSE'den 20 yılı geçen belgelendirme tecrübesi ortalamasıyla bilirkişilerden oluşan toplamda 14 kişilik TSE Helal Belgelendirme Komitesi, heyetler halinde gerçekleştirdiği 200'e yakın toplantı ile binlerce ürünün belgelendirilmesinde aktif rol oynamaktadır.

Helal Belgelendirme Akademik İstişare Kurulu

Helal Belgelendirme alanında yaşanan tereddütlü konulara açıklık getirmek amacıyla ilahiyat, tıbbi biyokimya, veterinerlik, gıda bilimi ve teknolojisi alanlarında her biri kendi konusunda otorite, uzman akademisyenlerden oluşan ve üyelerinin çoğunluğu Helal ve Sağlıklı Gıda Platformunda da aktif rol alan ve aralarında rektör yardımcısı, dekan, bölüm başkanı, din işleri yüksek kurulu üyelerinin de bulunduğu Akademik İstişare Kurulu mensuplarının desteğiyle Türk Standardları Enstitüsü tarafından yürütülmekte olan Helal Gıda Uygunluk Belgelendirmesi çalışmalarının ilmi temellere dayandırılabilmesi hedeflenmektedir.

Başkanlığını Prof. Dr. Orhan ÇEKER'in, Başkan Yardımcılığını Prof. Dr. Fatih GÜLTEKİN'in yürüttüğü ve Prof. Dr. Hamdi DÖNDÜREN, Prof. Dr. Adem ELGÜN, Prof. Dr. H. Mehmet GÜNAY, Prof. Dr. Saffet KÖSE, Prof. Dr. Mehmet GÜRBİLEK, Prof. Dr. Hasan YETİM, Prof. Dr. Selman TÜRKER, Prof. Dr. Mustafa TAYAR, Prof. Dr. Kaşif Hamdi OKUR, Doç. Dr. Murat ŞİMŞEK, Doç. Dr. Mehmet AKBULUT, Dr. Mehmet KÜÇÜK ve Rifat ORAL'dan oluşan kurul üyeleri tarafından gerçekleştirilen toplantılarda ele alınan konulardan bazıları şunlardır:

- Karmin, şellak, jelatin, peynir mayası, L-Sistein ve diğer aminoasitler, gliserin
- Yiyecek, içecek, ve ilaçlarda kullanılan alkolün durumu,
- OIC/SMIIC1 "Helal Gıda Genel Kılavuzu" standardının maddelerinin gözden geçirilerek ilk revizyon için görüş oluşturulması,
- TS 13683 "Helal Yönetim Sistemi-Oteller" standart taslağının hazırlanarak TSE Standard Hazırlama Merkez Başkanlığı'na iletilmesi,
- TSE K 202 "Helal Kozmetik" standardının taslağının hazırlanarak TSE Standard Hazırlama Merkez Başkanlığı'na iletilmesi,
- Gıda aromaları, çözenler, renk maddeleri ve TSE K 202 Helal Kozmetik standardında alkol maddesinin değerlendirilmesi,

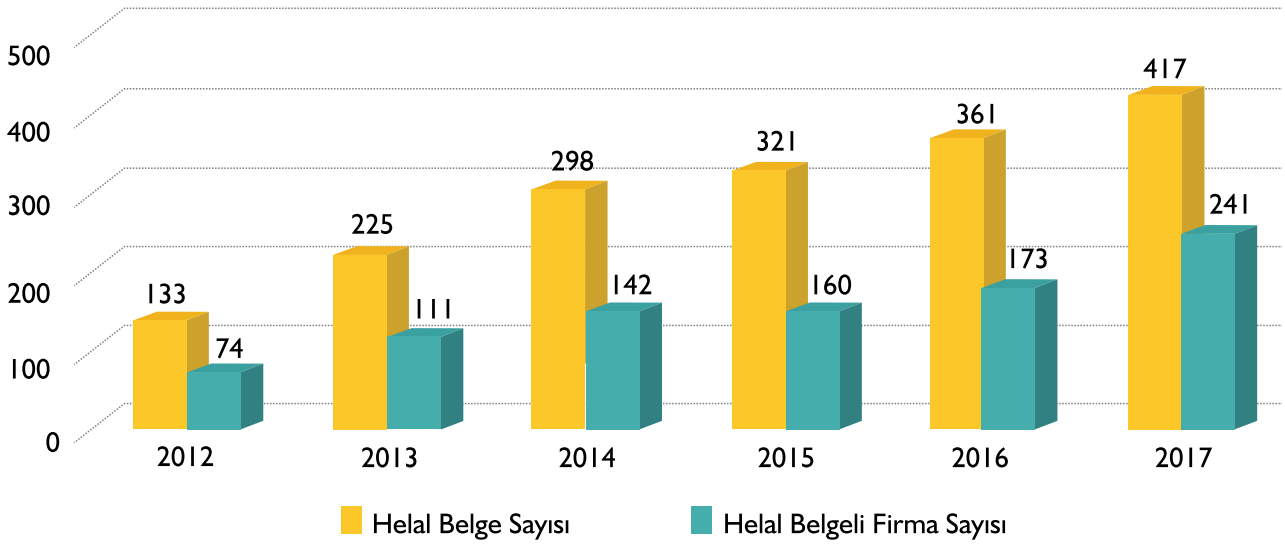
- Avrupa'da helal gıda standardının oluşturulabilmesi için kurulan CEN/TC 425 Helal Gıda Standardı Teknik Komitesi'ne gerekçeli ülke görüşü hazırlanarak, sekreteryaya teslim edilmesi,
- İslami kurallara göre temizlik yöntemi, kesim yöntemleri, hayvan refahı, ülkemizdeki mevcut durum, sersemletme yöntemleri ve farklılıkları,
- Helal kesim usul ve esasları,
- Helal yem kriteri çalışması,
- Gen aktarım ürünleri ve insan yapısı üzerine etkileri,
- Helal Yönetim Sistemi (helal ham madde, helal sermaye, helal üretim araçları, helal politika, adil ücret, sağlık ve güvenlik, sıfır israf, özdenetim, sürekli iyileştirme),
- Helal kavramının Helal Yönetim Sistemi içinde güvence altına alınması,
- Helal kozmetik alanındaki son gelişmeler, alkol ile ekstraksiyon işlemi ve aromalar, oda parfümleri, safran aroması, aromaların gıdalarda kullanımı,
- Hayvan refahı, sersemletme işlemi, hayvan yemlerinde rendering kullanımı ve MDM ürünlerinin hükmü, gıdalarda MSG kullanımı, gıdalarda nitrat ve nitrit kullanımı.

Akademik İstişare Kurulu'nun çalışmalarında, TSE Helal Belgelendirme Komitesi Başkanı ve üyeleri de yer alabilmektedir. Kurul, Helal Belgelendirme Komitesi'ne karar noktasında destek sağlamaktadır.

TSE'nin Uluslararası Denetim Gücü ve Üst Seviyede Laboratuvar İmkanları

Türk Standardları Enstitüsü tarafından yürütülmekte olan helal gıda belgelendirme çalışmalarında, OIC/ SMIIC 1/ 2011 "Helal Gıda Genel Kılavuzu" standardı ve TSE Belgelendirme Merkezi Başkanlığınca hazırlanmış olan Helal Gıda Belgelendirme Usul ve Esasları Yönergesi hükümleri esas alınmaktadır. Bu kapsamda helal ve tayyip gıda için; ürünlerin sağlıklı, temiz, hijyenik, hilesiz ve helal olmasına odaklanılmaktadır. İncelemelerde kullanılan dokümanların hazırlanmasında, SMIIC standartları, TS EN ISO 22000 Gıda Güvenliği Yönetim Sistemi standartları, ülke mevzuatımız ve Türk standartlarından faydalanılmıştır. Yapılan incelemelerde muayene ve deneylere ilişkin yeterlilikler, üretim yeri incelemesi gerekleri ve belgelendirme usulüne yönelik şartlar aranmaktadır.

Grafik: Yıllara göre TSE Helal Uygunluk Belge Sayısı -Kuruluş Sayısı Dağılımı

İncelemelerde yer alan teknik uzmanların inceleme yaptığı sektörle ilgili alandan üniversite mezunu olması, TS EN ISO 22000 Gıda Güvenliği Yönetim Sistemi ve Helal Belgelendirme temel eğitimi almış olması, uzman olarak atanmış olması, iş ve denetim tecrübesi gibi şartları sağlaması gerekmektedir. Enstitümüz, bu şartlar ile birlikte belgelendirme kurallarının yer aldığı şartlara uyum sağlayarak, uluslararası anlamda kabul görmek adına OIC/SMIIC 2 "Helal Belgelendirmesi Yapan Kuruluşlar için Kılavuz" standardına göre altyapısını hazırlamış ve SMIIC nezdinde akreditasyon için SMIIC Akreditasyon Komitesi'ne müracaatta bulunulmuştur. SMIIC çatısı altında yürütülen ve tüm İslam ülkelerini kucaklayan ortak helal standartları ve bu standartlara göre yürütülen belgelendirme ile düzenlenen belgelerin uluslararası pazarda geçerliliğini sağlayacak sistemin hayata geçirilebilmesi hedeflenmektedir.

Helal belgelendirmede ürünlerin helalliği ve kalitesinin laboratuvar ortamında tespitine yönelik olarak tesis edilen TSE Gebze Biyogenetik ve Gıda Laboratuvarının "TS EN ISO/IEC 17025 Deney ve Kalibrasyon Laboratuvarlarının Yeterliliği İçin Genel Şartlar" standardına göre akredite edilmesiyle bu laboratuvarlarda düzenlenen muayene ve deney raporları ile belgelendirme hizmetinin uluslararası piyasalarda kabul görmesi amaçlanmaktadır.

Ürünlerin helal olmasında en önemli ölçüt, kaynağından emin olabilmektir. Tüketilmesinde dinen bir sakınca olmayan hayvanların türlerinin belirlenmesi için hayvansal girdilerin olduğu riskli ürünler üzerinde tür tayinleri yapılmaktadır. Büyükbaş hayvanlar, küçükbaş hayvanlar ile yırtıcı olmayan kuşların İslami kurallara uygun olarak kesilmiş olması ve hazırlanmış olması diğer önemli bir husustur. Diğer taraftan ürünün helal olmayan girdi ve malzemelerle temas etmemesi gerekmektedir. Yine helal olmayan katkı maddeleri içermemesi, alkol içermemesi gerekir. Zira kozmetik sektörünü de düşünürsek, o kadar çok katkı maddesinin içinde "yedikle tükenmemek ve temizlendikçe kirlenmemek" başarı olsa gerek.

Çiftlikten çatala uzanan, hatta piyasa denetimini de içine alan zincirde helal, temiz ve sağlıklı olma şartını yerine getirecek her bir halkayı sağlamlaştırmada; ürünün hangi aşamalardan geçerek üretildiği, üretim ortamı, nelerden oluştuğu, kaynağı, etiket-içerik tutarlılığını ortaya koymalı ve beklentileri karşılamalıdır.

Helal gıda belgelendirmesinde Enstitümüz laboratuvarında gerçekleştirilen başlıca muayene ve deneyler:

1 | Tür Tayini ve GDO Analizleri

2 | Alkol Analizleri

3 | Katkı Maddeleri Analizleri

4 | Tür Tayini ve GDO Analizleri

5 | Mikrobiyoloji Analizleri

6 | Bulaşan Madde Analizleri

7 | Ağır Metal Analizleri

8 | Pestisit Analizleri

Üretici ve Tüketici Helalin Neresinde?

Bazı kaynaklarda koşer sertifikası çalışmalarının 1950'li yılların öncesinde başladığından söz edilmektedir. Oysa İslam aleminin, ortak helal gıda standardizasyonu ve belgelendirmesindeki idrak gecikmesi hiçbir şekilde açıklanamaz.

Helal Gıda Uygunluk Belgelendirmesi ile üreticinin ne ürettiğinin, tüketicinin de ne tükettiğinin farkına varmasını sağlamak ve denetim süreci ile etiketlerdeki beyan ile gerçekteki içerik tutarlılığının objektif muayene ve deney sonuçlarıyla ortaya konulmasına çalışılmaktadır. Aksi takdirde herhangi bir tüketici, eline aldığı ürünlerdeki "ürünlerimizde domuz mamulleri yoktur", "alkolsüzdür" "ürünlerimiz sağlıklı ve doğaldır" gibi beyanların doğruluğunu nasıl kontrol edebilir? Günümüzde üretici, bilerek ya da bilmeyerek herhangi bir ürünün üretiminde helal olmayan girdiler kullanabilmektedir.

Diğer bir sorun ise farklı kuruluşlarca düzenlenen helal belgelerini üretici ve tüketicinin iyi okuyamamasıdır. Düzenlenen belgelere kolaylıkla ulaşamamakta, belgelerde standart belirtilmemektedir. Bunun için gıda denetçisi mi olmalıdır? Bu kıldan ince kılıçtan keskin veballi yolda, ticaret cesarettir hesabı ile logolarda yer alan "%100 helal", "garanti helal", "güvenilir helal", "gerçek doğru helal" sloganları kullanılanlardan bazılarıdır. Hatta Kabe-i Muazzama... Bütün bunlar helalin değerini artırmakta mıdır? Peki ya bu logoların yer aldığı ürünlerde beklenmeyen istismarlar ortaya çıkarsa? Ya piyasadaki amaç dışı ISO 9000 belgeleri gibi gittikçe itibarsızlaşır da ortalık belge çöplüğüne dönerse. O vakit tüccarlar "vallah helal" sloganını mı kullanacak? Sonuçta belgenin yeterliliği, yetkin kurumlarca akrediteasyonla ortaya konabilecekken, inandırıcılığı için farklı yollara başvurulabilmektedir. İnsanoğlu suları gittikçe bulandırmaktadır. Oysa çiftlikten çatala uzanan, hatta piyasa denetimini de içine alan zincirde helal, temiz ve sağlıklı olma şartını

yerine getirecek her bir halkayı sağlamlaştırmada; ürünün hangi aşamalardan geçerek üretildiği, üretim ortamı, nelerden oluştuğu, kaynağı, etiket-içerik tutarlılığını ortaya koymalı ve beklentileri karşılamalıdır.

Ülkemizde ihtiyari olarak yürütülen helal belgelendirmede sadece helal gıda sektöründe değil; ambalaj, kozmetik, turizm, hizmet ve lojistik sektöründe de ekonomik olarak hızlı büyüme beklenmektedir. Özellikle turizm sektöründe otellerin yüzlerce girdisinde Helal Uygunluk Belgesi arayışı birçok sektörü ve üreticiyi bu belgeyi almaya yönlendirmektedir.

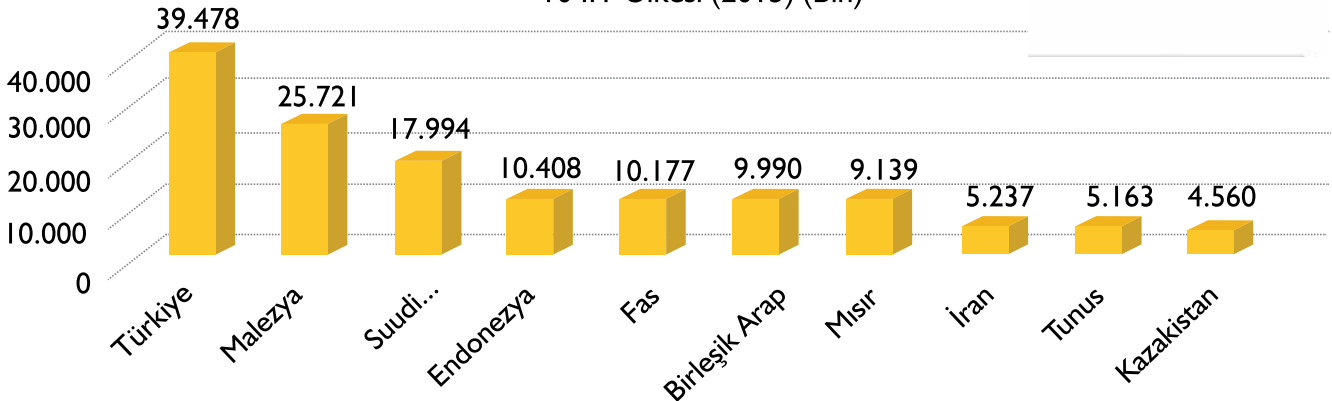
Helal belgelendirmede, anket çalışmaları sonucunda Türkiye’de helal gıda belgelendirmesine tüketicinin duyduğu ihtiyaç % 80’in üzerindeyken, üretici kanadında ankete katılan üreticilerin % 70’e yakını helal belgesiyle ürünlerine duyulan güvenin arttığına inanmaktadır. Buna karşın müşterilerinin helal gıda için fazla para vermeye ve fazla mesafe kat etmeye razı olmadıklarını belirtmektedirler. Yine ankete katılan üreticiler ağırlıklı olarak aşağıdaki hususlara katılarak görüş beyan etmektedirler:

- Helal belgesi, sertifikası olmayan firmalara göre piyasada rekabet avantajı sağlamaktadır.
- Ülkemizde konu ile ilgili farkındalık yeterli seviyede oluşmadığı için helal gıda sertifikası iç pazarda beklenen etkiyi göstermemektedir.
- Helal sertifikasından sonra, ürünlere olan güven ve Müslüman müşterilerden gelen talep artmaktadır. Buna karşın aynı oranda ihracat miktarı ve ülke sayısının artmadığı çıkarımında bulunabiliriz.
- Diğer taraftan üreticiler; müşterilerinin helal ürünlerin daha temiz ortamlarda üretildiğini, helal ürünlerin sadece Müslümanlar için olduğunu ve ürün seçiminde, helal gıda logosundan ziyade, marka aşinalığına dikkat etmekte olduğu görüşüne yüksek oranda katıldıklarını beyan etmektedirler.

Enstitümüzün helal belgelendirme konusunda üretici ve tüketici ile bilgi paylaşımı için düzenlediği, çok sayıda panel, bilgilendirme, eğitim, kongre, konferans vb. etkinlikler ile anketin işaret ettiği farkındalık artırılmaya çalışılmaktadır.

Turist Sayılarına Göre Konaklamada İlk 10 İİT Ülkesi (2015) (Bin)

Turizm ve Kozmetik Sektöründe Durum

İslam ülkeleri arasında en büyük ilk 3 ekonominin içinde yer alan Türkiye, helal turizm sektöründe de ilk üç ülke arasında yer almaktadır. Hizmet sektörü ve buna bağlı gıda güvenliği standartlarının üst seviyede uygulamaları ve helal gıda çalışmalarındaki hızlı ivmelenme helal turizm konusunda da ülkemizi yön verici konuma taşımaktadır. Helal turizmde ihtiyaç duyulan standartların belirlenerek İslam ülkeleri arasında uyumlaştırılması ile helal turizmin küresel anlamda geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Helal turizmde sunulan hizmet standardının uluslararası karşılık bulabilmesinde, karşılıklı kabullerde ya da tedarikçiden yapılan satın alma işleminde belgelendirmeye esas teşkil eden standart ya da kılavuzlarda yer alan şartların ve uygulamaların güvenilirliğinin ortaya konması gerekmektedir. İslam İşbirliği Teşkilatının (İİT) bağlı kuruluşu olan İslam Ülkeleri Standartlar ve Metroloji Enstitüsü (SMİIC) üyesi olan 34 ülke ve diğerlerinin desteği ile yayımlanacak helal turizm standardının helal belgelendirmesinde belirleyici olması ve buna göre düzenlenen belgelerin tanınırlığının tüm taraflarca kabul edilen tek standart olması beklenmektedir.

Bu noktada Türk Standardları Enstitüsü (TSE), TS 13683 “Helal Yönetim Sistemi-Oteller” standardı ile tüketicinin taleplerini teknik ve fıkıh alanında sıkı denetim ile karşılamaya çalışmaktadır.

Uluslararası turizmde istikameti İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) üye ülkeleri olan turist sayılarının ilk 10 İİT ülkesine dağılımını gösterir grafikde görüleceği üzere; Türkiye, İİT ülkeleri arasında turist sayısı ve buna bağlı olarak elde edilen gelirden ilk sırada yer almaktadır. Son iki yıldır düşüşler olmasına karşın bu yöndeki liderliğini açık ara önde yürütmektedir. Türkiye’yi, hizmet sektörü ve gıda güvenliği standartlarının üst seviyede uygulamaları ve helal gıda çalışmalarındaki hızlı ivmelenme, helal turizm konusunda ülkemizi yön verici konuma taşımaktadır.

Varış yerleri İİT üyesi ülkeleri olan turistlerin tercih ettiği ilk 10 ülke aşağıda verilmektedir. Buna göre Türkiye, toplam sayının yaklaşık olarak %30’unu tek başına sağlamaktadır.

Türkiye, tarımsal üretim miktarında dünyada yedinci, Avrupa’da ise birinci üretici durumundayken kozmetik sektöründe ancak 21. sıralarda yer almaktadır. Türkiye 190’dan fazla ülkeye 3800 firmayla ihracat yapmaktadır. Türkiye üretiminin yarısını ihraç etmektedir. Kozmetik sektörü son 10 yılda %170 artmıştır.

KOZMETİK SEKTÖRÜ	DÜNYA	
Pazar Hacmi (Milyar USD)	200	2,5
Büyüme (%)	4 (son 10 yıl)	10 (her yıl)
Helal Kozmetik Pazar Hacmi (Milyar USD)	54	-

Türkiye'yi,
hizmet
sektörü ve
gıda güvenliği
standartlarının
üst seviyede
uygulamaları
ve helal gıda
çalışmalarındaki
hızlı ivmelenme,
helal turizm
konusunda
ülkemizi yön
verici konuma
taşımaktadır.

İslam Ülkeleri Standartlar ve Metroloji Enstitüsü (SMIIC)

İhsan Övüt

► SMIIC Genel Sekreteri

İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT), dört kıtaya yayılmış 57 üye ülke-
siyle Birleşmiş Milletlerin ardından en büyük ikinci milletler
arası kuruluştur. Teşkilat dünyanın çeşitli toplumları arasında
uyumu ve uluslararası barışı sağlama ruhuyla, İslam dünya-
sının çıkarlarının korunup kollanması görevini üstlenmiştir.

Ülkelerin standardizasyon, belgelendirme ve deney pratik-
leri arasındaki farklılıklarının, ticaretin önündeki dolaylı tek-
nik engeller olduğu bilinmektedir. Bu anlamda, uluslararası
veya bölgesel bir kuruluşun çatısı altında yürütülen stan-
dartları ve uygunluk değerlendirme prosedürlerini uyum-
laştırma çalışmaları, ilgili devletlerde ticareti olumsuz etki-
lemesi muhtemel faktörleri bertaraf etmeyi amaçlamakta
olup, ürünlerin karşılıklı değişimini hızlandırmak amacıyla,
öncelikle belgelerin karşılıklı tanınmasından başlayan ortak
belgelendirme sistemlerini oluşturmayı içermektedir.

İİT'ye bağlı bir kuruluş olan ve temmuz 2017 tarihi itibarı-
yla bünyesinde 36 üye devlet bulunan SMIIC, İİT devletleri
arasında standartların uyumlaştırılması ve yenilerinin hazır-
lanması için sağlam bir mekanizma olarak üye devletlerdeki
standartları uyumlaştırarak ticaretin önündeki teknik engel-
lerin kaldırılmasına yardımcı olmayı ve böylelikle bu devlet-
lerarasındaki ticareti geliştirmeyi amaçlamaktadır.

SMIIC, üye devletler arasında metroloji, laboratuvar testleri
ve standardizasyon faaliyetlerinde yeknesaklığı sağlamayı
ve standardizasyon ve metroloji kapsamında İİT üye ülkele-
rine teknik desteğin yanı sıra eğitim ve mesleki eğitim ver-
meyi de amaçlamaktadır.

Akreditasyon faaliyetleri çerçevesinde ise standardizasyon
faaliyetleri ile ticaretin önündeki teknik engellerin kaldırıl-
ması yolunda atılan adımların uygunluk değerlendirme fa-
aliyetlerinin uluslararası sisteme uygunluğunun sağlanarak
güçlendirilmesi amaçlanmaktadır.

SMIIC Ana Hedefleri:

- 1) Uyumlaştırılmış standartlar geliştirerek İİT üyesi ülkeler arasında dış ticaretin önündeki teknik engelleri kaldırmak.
- 2) OIC/SMIIC standartlarını oluşturarak bunların vereceği yararlardan İİT üye ülkelerinin en fazla şekilde faydalanmasını sağlamak.
- 3) Standardizasyon, metroloji, laboratuvar, deneyler ve akreditasyon konusunda tek düzelik/homogenlik sağlamak.
- 4) Standart kurumları olmayan İİT üye ülkelere ilk etapta teknik destek sağlamak ve uzun vadede bu kendi kurumlarını kurup rekabet edecek düzeye gelmelerine yardım etmek.

SMIIC Ana Faaliyet Konuları ve Son Gelişmeler

SMIIC, 2–3 Ağustos 2010 tarihlerinde gerçekleştirilen Birinci Genel Kurul Toplantısı sonrası resmen kurulmuş olsa da, faaliyetlerine fiilen İstanbul'daki merkezinin 2011 yılı sonu itibarıyla oluşturulması sonrası başlamış bulunmaktadır. Kuruluş itibarıyla resmi olarak sadece Tüzüğü ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile yapılan anlaşması bulunan Enstitü için SMIIC Genel Sekreterliği tarafından 2012 yılında kurumun işleyişini sağlayacak olan kurum içi yönetmelikler hazırlanmış ve kabul edilmiştir.

2017 yılında SMIIC dokümanlarında yapılan köklü değişiklikler ile kurum yapısı, yeni kurulan Standardizasyon Yönetim Konseyi, Metroloji Konseyi, Akreditasyon Konseyi ve Daimi Danışma Komitesi ile daha işlevsel ve yönetilebilir bir yapıya kavuşmuştur. Yapıdaki çelişki ve çarpıklıklar giderilmiş, uygulama dokümanları, görev ve sorumluluklar net hale getirilmiştir. Türkiye'nin Yönetim Kurulu üyeliği daimi hale gelmiştir. Oy birliği ile sağlanan bu değişiklikler ile kurumun daha güçlü olarak çalışmalarını sürdürmesi öngörülmektedir.

Öte yandan SMIIC hedefleri ve SMIIC üye devletlerinin ihtiyaçları doğrultusunda SMIIC 2016-2020 Stratejik Planı kabul edilmiştir. SMIIC faaliyetlerini bu planda belirlenen stratejik yaklaşımları gerçekleştirecek şekilde planlamaktadır.

SMIIC Standardizasyon Yönetim Konseyi, 2017 yılında yapılan SMIIC dokümanları değişikliği ile mevcut Standardizasyon Departmanının yerine oluşturulmuştur. Teknik komiteler tarafından yürütülen tüm standart hazırlama faaliyetlerinin izlenmesi, yönetimi ve takibi SMIIC üye devletlerinin temsilcilerinden oluşan bu konsey tarafından yürütülmektedir. Konseyin faaliyetlerine 2017 yılında başlaması planlanmaktadır. Bunun için gerekli çalışmalar SMIIC Genel Sekreterliği tarafından başlatılmıştır.

SMIIC Teknik Komitelerinin ana görevi belli bir çalışma alanındaki birbiri ile ilişkili etkinliklere göre OIC/SMIIC standartlarını geliştirmek ve sistematik olarak gözden geçirerek ihtiyaca göre tekrar düzenlemektir (örnek: TC 1 (Teknik Komite 1) Helal Gıda konuları). Teknik Komiteler, standart hazırlama usullerini ve standartların yapısını belirleyen SMIIC Direktiflerine (Direktif 1 ve 2) göre çalışırlar.

Teknik Komitelerin İİT içindeki üye devletlerin ticaretini ve altyapısını iyileştirmede yararlı olacak yeni OIC/SMIIC standartlarını oluşturmaya ilişkin önemli görevleri bulunmaktadır. Teknik Komitelerin işleyişi açısından, tüm üye devletlerin üye bulundukları komitelere faal olarak katılmaları hayati önem taşımaktadır. Genel Sekreterlik, fiili SMIIC çalışmalarının bu komitelerde gerçekleştirileceğini ve SMIIC üyelerinin kendilerini teknik açıdan güçlü ve daha deneyimli hissettikleri alanlarda oy hakları ve/veya yorumlarıyla SMIIC teknik çalışmalarına katılmalarını vurgulamaktadır. SMIIC üyeleri ve gözlemci üyeleri istedikleri takdirde komite çalışmalarına gözlemci olarak katılabilirler.

Teknik Komite bir Sekreter, Başkan ve SMIIC üyelerinden oluşur. Ulusal delegeler SMIIC üyeleri tarafından belirlenir. Toplantılarda SMIIC üyeleri birkaç delege tarafından temsil edilebilir.

Ana faaliyet alanlarından olan standardizasyon kapsamında aşağıda zikredilen Teknik Komiteler kurularak çalışmalarına başlamaları sağlanmıştır.

Teknik Komitelerin 2017 yılı içinde en az iki kez toplanması planlanmıştır. Buna istinaden komitelerin bir bölümü mart ayında, diğer bir bölümü de mayıs ayında olmak üzere organize edilen SMIIC Teknik Komite Haftalarında ilk toplantılarını gerçekleştirmişlerdir. Komiteler ilk toplantıları sonucunda genel olarak kapsamalarını revize etmiş ve oluşturmuş, stratejik iş planlarını onaylamış, mevcut projeler ve yeni proje konuları hakkında karar almışlardır. Eylül 2017'de ikinci toplantılarını gerçekleştirecek olan 3. Teknik Komite Haftası'nda tüm komitelerin tekrar toplanması planlanmıştır. Komite çalışmaları etkin hale gelene kadar bu çalışmalar bir düzen içerisinde sürdürülecektir.

Bazı teknik komitelerin çalışma programı ve yeni OIC/SMIIC standartları hakkında bilgi aşağıda verilmiştir.

- TC 1: Helal Gıda Konuları: OIC/SMIIC 1 – Helal Gıda Genel Kılavuzu, standardının revizyon çalışması devam etmektedir. Şu an komite taslağı aşamasında (CD.1) komite üyelerine görüş için gönderilmiştir. Bunun yanısıra yeni çalışma konuları teklifleri ülkelerden beklenmektedir.

- TC 2: Helal Kozmetik Konuları: OIC/SMIIC 4 – Helal Kozmetik Ürünleri için Kurallar projesinin komite aşaması tamamlanmış olup taslak standart (DS.1) aşamasına geçilmiştir. Buna istinaden tüm SMIIC üyelerinin görüşlerine ve onayına SMIIC Genel Sekreterliği tarafından sunulmuştur.

- TC 3: Hizmet Yeri Belgelendirme Konuları: Bu komite çalışma programına iki yeni proje eklemiştir.

1- OIC/SMIIC WD.1 6 – OIC/SMIIC 1 Standardının helal yiyecek ve içecek hazırlanan, depolanan ve servis edilen yerler için uygulanmasına dair özel şartlar

2- OIC/SMIIC WD.1 7 – Yakıt İstasyonları ve/veya Yakıt Servis İstasyonları – Genel Şartlar

- TC 4: Enerji Verimliliği Yenilenebilir Enerji: “Fotovoltaik Modüllerin ve Dönüştürücülerin İİT Üye Devletleri için Test Şartları” ön çalışma konusu olarak belirlenmiştir.

- TC 5: Turizm ve İlgili Hizmetler: Bu komitenin çalışmaları İİT tarafından da yakinen takip edilmektedir. Komite Helal Turizm/Müslüman Dostu Turizm konusunda çalışmalarına başlamıştır. Eylül ayında gerçekleşecek toplantıda üye devletlerin geri dönüşleri doğrultusunda yeni çalışma konusu olarak proje başlayacaktır.

- TC 8: Deri ve Tabaklama Malzemeleri: “Deri ürünleri ve Tabaklama İşlemi Şartları” ön çalışma konusu olarak komite gündemine alınmıştır.

- TC 9: Tekstil ve İlgili Ürünler: Komite İhram Standardı, Sağlık Pedi ve Hazır Bebek Bezi Standardı, Kefen Standardı ve İslami Giyim Standardı konularında çalışma başlatmıştır.

- OIC/SMIIC 5: 2017, – “İş Güvenliği ve Sağlığı Genel Kılavuzu” Standardı direkt kabul prosedürüne göre üyeler tarafından kabul edildi. Bu standart çalışması SMIIC Genel Sekreterliği, SESRIC ve OIC Çalışma Bakanları Konseyinin işbirliği ile gerçekleşti.

SMIIC Uygunluk Değerlendirme Standartları Komitesi (SMIIC CCA), uygunluk değerlendirme ile ilgili konularda (özellikle helal uygunluk değerlendirme ve akreditasyonu) politika oluşturma ve standart hazırlama amacıyla kurulmuştur.

Halihazırda OIC/SMIIC 2 ve OIC/SMIIC 3 standartlarının revizyon çalışması bu komite tarafından yürütülmektedir. Komite ayrıca aşağıda belirtilen konularda çalışma yapmayı değerlendirmektedir:

- “Helal Belgelendirme Kuruluşları Personelini Belgelendiren Kuruluşlar için Genel Şartlar”

- “Helal Deney Laboratuvarları için Genel Şartlar”

- “Helal Uygunluk Değerlendirme Belgelerinin ve Sonuçlarının Tanınması için Rehber”
- “Örnek Helal Ürün Belgelendirme Şeması için Rehber”

SMIIC Bilgi Sistemi (SMIIC IS), Teknik Komite çalışmalarını düzenlemeye, kolaylaştırmaya, proje yönetimini ve üyeler arası iletişimi iyileştirmeye yönelik kurulan web tabanlı bir standard hazırlama ve iletişim portalı olarak 2015 yılında oluşturulmuştur. SMIIC IS Proje Portalı, E-Posta, Elektronik Oylama Portalı, Komite Sayfaları gibi alt bölümlerden oluşmaktadır. 2016’ da ve 2017 ’de olmak üzere şimdiye kadar üç kez komite sekreterlerine ve başkanlarına ve SMIIC IS Kullanıcı Yöneticilerine SMIIC IS kullanımı eğitimi verilmiştir.

SMIIC Metroloji Konseyi ve SMIIC Akreditasyon Konseyi

SMIIC Metroloji Konseyi, SMIIC altında 2012'den bu yana faaliyetlerini sürdüren SMIIC Metroloji Komitesinin yenilenmiş halidir. SMIIC üye devletlerinin ve SMIIC gözlemci üyelerinin ulusal metroloji enstitülerinden oluşan konseyin amacı SMIIC üye devletleri arasında işbirliği sağlamak ve metroloji ve laboratuvar deney altyapısının gelişimine yönelik faaliyetlerde bulunmaktır.

SMIIC Akreditasyon Konseyi, SMIIC üye devletleri ve SMIIC gözlemci üyeleri tarafından yetkilendirilmiş ulusal akreditasyon kuruluşlarından oluşan yapıyla İİT üye devletlerinde bir akreditasyon şeması kurmak amacıyla faaliyetlerini sürdürecektir. SMIIC Akreditasyon Komitesinin yerine, SMIIC dokümanlarındaki değişikliklere istinaden oluşturulacaktır.

SMIIC Ana Faaliyet Konularındaki Son Gelişmeler

- SMIIC Bilgi Sistemi oluşturuldu.
- Üye sayısı 36'ya yükseldi.
- Yeni teknik komiteler ve SMIIC CCA kuruldu (TC10: Helal Tedarik Zinciri, TC 11: Helal Yönetim Sistemleri, TC 12: Tehlikeli Madde Taşımacılığı, TC 13: Mücevherat, TC 14: Petrol ve Petrol Ürünleri).
- SMIIC 2016-2020 Stratejik Planı kabul edildi.
- SMIIC dokümanları revize edildi ve bunun sonucunda Standardizasyon Yönetim Konseyi, Metroloji Konseyi ve Akreditasyon Konseyi kuruldu. Yeni organizasyon yapısı oluştu.
- OIC/SMIIC 5: 2017, – “İş Güvenliği ve Sağlığı Genel Kılavuzu” standardı basıldı.
- Teknik Komite haftaları ve SMIIC IS eğitimleri düzenlendi.
- Helal Expo 2016 ve Dünya Helal Zirvesi, TSE işbirliğiyle gerçekleştirildi. 2017 yılı için ise İİT programı olarak 5. OIC Helal Expo ve Dünya Helal Zirvesi 2017, 23-25 Kasım 2017 tarihlerinde İstanbul’da gerçekleştirilecektir.

Helal Konusu Üzerine

Helal ve Helal Uygunluk Değerlendirme

Arapça kökenli bir kelime olan “helal” izin verilen veya kanuni anlamında kullanılmaktadır. İslam yaklaşımı ile helal sadece yiyecekleri değil aynı zamanda tekstil, kozmetik, hizmet, lojistik, finans ve turizm gibi çok farklı sektörleri de kapsar. Bu sebeple küresel helal pazarı 1,8 milyar Müslümanı ilgilendiren ve tüm dünyada kendine güçlü bir yer edinen yeni bir gelişme olarak karşımıza çıkmıştır.

Ancak, hızla büyüyen bu pazarda standartlar ve helal belgelendirme konularında görülen eksikliklerden dolayı helal olarak belgelendirilmiş ürünlerde şüpheler ortaya çıkmıştır. Çok çeşitlilikte standartların, belgelendirme uygulamalarının ve logoların olması helal ürün ticaretinde teknik engellerin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Belgelendirme kuruluşlarının yetkinliğini ölçecek bir mekanizmanın eksikliği tüketici güveni eksikliğine yol açmıştır.

Daha önceden de bahsettiğimiz gibi İİT bünyesinde kurulan SMİIC, standardizasyon, metroloji ve akreditasyon alanlarında İİT üye devletlerinde teknik işbirliği temeli geliştirme ve ticarete engel teknik engellerin kaldırılması amacıyla kurulmuştur ve özel olarak helal konusu öncelikli çalışma konularından biridir. Helal standartları ve uygunluk değerlendirme konularındaki sıkıntıların giderilmesi amacıyla ilk taslakları İİT bünyesindeki Standardizasyon Uzman Grubu (SEG) tarafından oluşturulan ve daha sonra OIC/SMİIC standartları olarak kabul edilen temel helal standartlarının tadili, helal konusunda yeni standartların geliştirilmesi ve Helal Kalite Altyapısının geliştirilmesi SMİIC'in öncelikli sorumluluklarındandır.

SMIIC, üye devletler arasında metroloji, laboratuvar testleri ve standardizasyon faaliyetlerinde yeknesaklığı sağlamayı ve standardizasyon ve metroloji kapsamında İİT üye ülkelere teknik desteğin yanı sıra eğitim ve mesleki eğitim vermeyi de amaçlamaktadır.

OIC/SMIIC Helal Standartları

Mayıs 2011'den itibaren yürürlükte olan üç adet OIC/SMIIC standardı mevcuttur. Bu standartlar İİT üye ülkelerin uzmanlarının oluşturduğu SEG'in dört yıllık yoğun çalışmasının ürünüdür. OIC/SMIIC helal standartları, uygun uluslararası standartları ve İslami fıkıh kurallarını da kapsamaktadır.

- OIC/SMIIC 1: 2011, Helal Gıda Genel Kılavuzu (CODEX, ISO 22000, ISO 22005 vb. atıfları ve İslami fıkıh kuralları)

Bu OIC/SMIIC standardı, alınması, hazırlanması, işlenmesi, sınıflandırılması, elde edilmesi, ambalajlanması, etiketlenmesi, işaretlenmesi, kontrol edilmesi, yüklenmesi-boşaltılması, nakliyesi, dağıtılması, depolanması ve servis edilmesi gibi gıda zincirinin her aşamasındaki helal gıda ve ürünlerinin İslami kurallara göre uyulması gereken genel kurallarını kapsar.

Bu Standardın bütün kuralları geneldir ve gıda zincirindeki bütün ilgili kurumların büyüklüğüne ve karmaşıklığına bakılmaksızın tamamı için uygulanabilir olması amaçlanmıştır. Buna, gıda zincirinin herhangi bir veya daha fazla aşamasına doğrudan ilgili bütün kurumlar dâhildir.

- OIC/SMIIC 2: 2011, Helal Belgelendirmesi Yapan Kuruluşlar için Kılavuz (ISO/IEC 17065, ISO/IEC 17021, ISO/TS 22003 vb. atıfları ve İslami fıkıh kuralları)

Bir ürünün, hizmetin veya bir kurumun yönetim sisteminin helal olarak belgelendirilmesi, o ürünün veya hizmetin belirlenmiş standartlara ve diğer uyulması gereken belgelere uyduğuna ve kurumun ilgili faaliyetlerinin İslami kurallara uygunluk gösteren bir sisteme göre yönetildiğine dair güvence vermenin bir yöntemidir.

OIC/SMIIC 2 kuralları helal belgelendirme kuruluşlarının uyması gereken gereklilikleri belirtmektedir. Bu kurallara uyum helal belgelendirme kuruluşlarının helal ürün, servis veya yönetim sistemi belgelendirmesini yetkin, süreklilik arz eden ve tarafsız bir şekilde yerine getirdiğini, bu sayede bu kuruluşların ve belgelerinin ulusal, uluslararası ve İİT temelinde tanınırlığını sağlamayı amaçlamaktadır. Bu OIC/SMIIC 2 kuralları uluslararası ticarete helal belgelerinin tanınırlığını sağlamaya temel teşkil eder.

- OIC/SMIIC 3: 2011, Helal Belgelendirme Kuruluşlarını Akredite Eden Akreditasyon Kuruluşu için Kılavuz (ISO/IEC 17011 vb. atıfları ve İslami fıkıh kuralları)

OIC/SMIIC 3 standardı, İİT ülkelerinde diğer ülkelerde faaliyet gösteren helal belgelendirme kuruluşlarını akredite eden İİT üye devletlerindeki helal akreditasyon kuruluşları için gereken

Yeni yapıda, güçlü ulusal helal akreditasyon kurumlarının teşkili ve bunların Akreditasyon konusunda etkin çalışması oldukça önemlidir.

Sonuç ve Değerlendirme

Helal standartları, belgelendirme ve akreditasyon her ne kadar ticari ve teknik olarak önem teşkil etse de bu uygulamalardaki en önemli unsurun İslam inancı olduğu unutulmamalıdır. Müslüman coğrafyayı ve İslami hassasiyeti içeren güçlü ve tekil bir yaklaşım, ortak helal standartlarının kabulünde ve belgelerin tanınmasında gereklidir.

Bu bağlamda teknik olarak yetkin ve yetkilendirilmiş kuruluş olarak SMİİC; helal standartlarının hazırlanması, uygunluk değerlendirme ve akreditasyon konularını hem dini hem de teknik olarak oluşturmayı sağlamaktadır. İslami kurallar öncelik olarak gözetilerek ve dünyada kabul görmüş uygulamalara göre hazırlanmış helal ürün/hzmet/sistem, helal belgelendirme ve helal akreditasyon standartları ile SMİİC, İİT ve İİT harici ülkeler için Helal Kalite Altyapısının kurulmasına katkı yapan en önemli uluslararası kuruluştur.

UNESCO DÜNYA MİRASI ALCOBAÇA

Nihal Ege

► Dünya Mirası Gezginleri Derneği

Dünyayı gezip, görüp, tanımayı yaşamınızda ön plana koymuşsanız, bir süre sonra gezilerinizde, bazı özelliklerin daha çok dikkatinizi çektiğini fark ediyorsunuz. Hatta beraber gezdiğiniz kişiler ile aynı manzara ya, aynı binaya, aynı heykele bakarken farklı unsurlara odaklandığınızı görüyorsunuz. Elbette bu yaşam biçimlerimizin, eğitimlerimizin ve aile yapılarımızın farklılıklarından, özetle kişilik farklarımızdan kaynaklanmakta. Bununla birlikte, bana göre dünyayı gezip, görüp, yaşarken farkında olmadan gelişen, kendimize özgü bir algı, kendimize özel bir seçicilikten de kaynaklanmaktadır.

Unesco Dünya Miraslarını görmek amacı ile dünyanın pek çok ülkesine eşimle birlikte yaptığımız gezilerde benzer bir şekilde, gördüğüm yerler ve eserler ile bütünleşen öykülerin de çok ilgimi çektiğini fark etmiştim. Nasıl başladıklarını, kim tarafından ve neden yapıldıklarını, insan yaşamlarına yansıyan yanlarını öğrendiğimde, sanki o eserlerin, o yerlerin artık benim yaşam öyküme karıştığını hissedirdim. Daha sonra yazılarımı yazarken seçtiğim konularda bu özel ayrıntı ile bir kez daha yüz yüze geldim. Bazen şehirler bile tarihleri ve başlarından geçenler ile kendine özgü kişiliği olan bir insan gibi çıkar karşınıza. Hatta ayak bastığınız topraklarda, hiç bir yerinkine benzemeyen güzellikler, hırçınlıklar, zenginlikler, bambaşka renklerde yazılmış bir tarih, bir insanın veya bir grubun yaşam öyküsüne karışmış yaşanmışlıklar keşfedebilirsiniz. Şaşkınlıkla fark edersiniz ki öyküler sizi başka zamanların bambaşka yaşamlarına ortak etmiş. Şehrinize geri dönerken, kimi zaman hüznle, kimi zaman "Tekrar bir gün mutlaka" diyen bir kararlılıkla, bazen "Çok sevdim çok" diye mırıldanarak, bazen ayaklarınız geri geri giderken, zaman zaman da "Çok güzel gezdim" doygunluğuyla ayrılırsınız. Ama sizi etkileyen bir öykü eşliğinde tanıyıp sevdi iseniz, ayıramazsınız; o şehir, o eser, o yer hep içinizde, anılarınızda sizinle kalır, sizin olur.

İşte benim ayırlamadıklarımın biri de Portekiz'de bulunan Alcobaça Manastır Kompleksi'dir. Alcobaça Manastır Kompleksi, inşaatına 1153 yılında başlanılan gotik stili, Roman Katolik bir ortaçağ manastırıdır. Mimari tarzı, ayrıntılardaki özen ve süslemelerdeki özgünlük ile gotik dini mimarinin şaheseri sayılmakta olup ve bu özellikleri ile Unesco tarafından 1989 yılında Dünya Kültür Mirası ilan edilerek koruma altına alınmıştır. 2014 yılında da Unesco listesinde çeyrek asrı tamamlamış olması, çeşitli kültürel etkinlikler ile kutlanmıştır.

Ama Alcobaça bu günlere gelene kadar çok insan geçmiş, pek çok olaylar yaşanmış bu topraklarda elbette. Hatta Portekiz Portekiz olana kadar yüzyıllar yüzyıllara, krallıklar krallıklara eklenmiş. 100.000 yıl kadar önce Neandertal ilk insandan başlayan hikâye, 35.000 yıl öncesi insanı Homo Sapiens'in bu topraklara bıraktığı kalıntılarla devam etmiş görünüyor. Bilinen tarihi ise M.Ö. 1200 yıllarında Kelt kültürünün egemenliği ile başlamaktadır. Günümüz Portekiz'inin güneyinde bulunan Kelt yazılı dikteleri, 3 bin yıla varan bu geçmişi dillendirmektedir. Bölge tarihine hızlı çekim bir film gibi bakacak olursak Kartacalıların sonra Finikelilerin bu güzel coğrafyaya yerleştiklerini görüyoruz.

M.Ö. 218 yılında yapılan ünlü Kartaca savaşı sonrası, Romalıların hâkimiyeti ve güçlü ayak izleri kaplıyor her yeri. Anıtlar, köprüler, su kemerleri, yollar yapılmış; tarım ve balıkçılık gelişmiş, Lizbon, Braga, Coimbra şehirleri bu dönemde kurulmuş. Romalılar, İber Yarımadası'nın Portekiz bölümüne Lusitania derlermiş, günümüzde de Portekizce konuşan toplam 11 ülkeye bu kelimedenden kaynaklanan 'Lusophone Ülkeleri' denmektedir.

Zaman kendi yolunda ilerlerken, 409 yılından itibaren zayıflamaya başlayan Roma hâkimiyeti, yerini Germen kabilelerinden önce Suebilere, sonra tüm İber Yarımadası'nda Katolik Hristiyan Vizigotlara bırakmıştır. Ama İber Yarımadası'nın kaderindeki en keskin dönemeç daha henüz dönülmemiştir o yıllarda. 30 Nisan 711 tarihinde, o güne kadar bu toprakların hiç tanımadığı bir fırtına tüm hızı ile esmeye başlamıştı. Emevi orduları tüm direnişlere rağmen koyu Katolik İber Yarımadası'nda ilerlerler. İlerleyişleri kuzeyde Pirene dağlarında ve ancak 722 yılında durdurulabilir. Emevilerin kazandıkları yeni topraklara yerleşmek üzere çaba harcamaya başladıkları bu dönem, Galiçya adı verilen Kuzey İberya'nın ve ayakta kalan Leon Krallığının toparlanması için de fırsat yaratmıştır. İşgalden yaklaşık 150 yıl sonra 868 yılında Leon Kralı III. Alfonso, günümüz Portekiz topraklarını almak üzere Vimara Peres isimli komutanı görevlendirdi. Vimara bu savaşı kazanarak bölgeyi Leon Krallığına bağladı. Kral da galip komutanını, Porto Cale veya Portugale adı verilen bu bölgenin kontu olarak atadı. Bu başlangıç, Portekiz'in dünya siyasetinde ilk sahne alışı idi. Sonraki birkaç yüzyıl Portekiz Kontluğundaki bağımsızlık hareketleri, Leon Krallığı ile ilişkiler, kraliyet aileleri arasındaki akrabalıkların yarattığı iktidar mücadeleleri ile geçti. Güç savaşlarını kazanan Prens Afonso, 1139 yılında kendisini Portekiz Kralı ilan edip 1143'te çevredeki krallıklarla Zamora Antlaşması'nı yapınca, Papa da kendisini 1179'da Portekiz Kralı olarak ilan etti. Kendi küçük, tarihteki etkinliği büyük Portekiz, kendisine özgü dili, gelenekleri, karakteri ile Avrupa kıtasının en batısında doğmuş oldu.

91.470 kilometrekare ile yaklaşık olarak Türkiye'nin onda biri büyüklüğündeki Portekiz, I. Afonso Henriques yönetiminde 1149 yılında güney sınırındaki Algarve bölgesini Emevilerden geri aldı. Bu savaşta kendisine yardım eden Cistercian mezhebinden

Bernard of Clairvaux'a minnettarlığının karşılığı olarak Alcobaça'da manastır ve kilise kompleksi yapımı için bir alan verdi. Böylece Avrupa'da ortaçağda yapılan ve Cistercian mezhebine bağlı en güçlü dini kompleks yaratıldı. Kompleks zengin bir cemaati çevresinde toplamış, dini eğitimin o yıllardaki en önemli merkezlerinden biri olmuştur. Fransa'dan gelen Cistercian papazların tahta barakalarda başlayan zorlu çalışmaları ile 1178 yılından itibaren manastır bölümü yükselmeye başladı. Çevre birimlerden olan, papazların yaşam alanları taş binalar yapıldı.

Muhteşem kilise binası ancak 1252'de tamamlanabildi. Emevilerin elinde bulunan toprakların ele geçirilerek Portekiz Krallığının kurulması onuruna inşa edilen bu dev eserin yapımı, daha sonraki yüzyıllarda da devam etti. 13. yüzyılda Kral I. Dinis'in emri ile Sessizlik Manastırı ilave edildi. Kütüphanesi her ne kadar ortaçağın en büyüklerinden biri haline geldi ise de Napolyon işgali esnasında yağmalanmaktan kurtulamadı. Joao de Castilho Manastırı bölümü, Rahip Joao Turriano'nun barok stili evi, giderek büyüyen ve önem kazanan kompleksin dikkati çeken

diğer eserleri oldu. Alcobaça'nın hikâyesi Portekiz'in tarihi ile birlikte şekillenerek günümüze kadar geldi.

1411 yılında Portekiz tahtına oturan I. John, İber Yarımadası'nı Emevilerden kurtarma hareketinin hız kazanmasına katkıda bulundu. Bu savaşlarda karşılıklı alınan esirler, ya değiş tokuş için kullanıldı ya da satıldı. Avrupa kıtasında ilk esir ticaretinin başlaması bu tarihlerde ve Portekiz'de oldu. Kral I. John'un eğitime önem veren yaklaşımı, büyük oğlu Edward'ın şair ve yazar olmasını, ikinci oğlu Henry'nin ise de-

niz ve gemicilikte uzmanlaşmasını sağladı. Portekiz güçlü, denizci, kâşif, sömürgeci ve zengin Portekiz olarak yeniden doğuyordu.

O tarihe kadar denizciler kıyılardan fazla açılmaya korkuyorlardı. Çünkü neredeyse iri bir balıkçı sandalı kadar olan gemiler, denize açıldıklarında, deniz canavarlarının onları yuttuğuna inanıyorlardı. Bununla ilgili pek çok gemici hikâyesi dolaşıp duruyordu gemiciler arasında. Kim bilir belki de doğru idi bu hikâyeler, belki de zaman zaman gemilerinin boyunu aşan okyanus dalgaları idi deniz canavarı sandıkları. Hazır söz deniz canavarlarına gelmişken, zaman zaman eski zaman gemicilerini haklı çıkartacak olaylar da olmuyor değil dünyamızda. Hani Doğu ve Güneydoğu Asya ülkelerinin çok ünlü ejder figürleri vardır ya, işte tam ona benzeyen bir balık türü varmış eski zaman denizlerinde. Deniz yılanı adı da verilen bu canlının temsili resimleri Çin, Kore, Tayland, Laos, Kamboçya, Myanmar gibi pek çok ülkenin eski tapınaklarını da süsleyen ejdere çok benzemekte. Olta ve ağ ile yakalanamadığı söylenen bu canlının

1940'lı yıllarda Mekong nehrinde yakalanan son örneklerinden biri 12 kişi tarafından taşınılabilen 7,6 m uzunluğunda ve 272 kg ağırlığında imiş. Hatta son yıllarda Vietnam'da yakalanan dev bir balığın görüntüleri de günümüz denizcileri için bile ürkütücü olabilir. Belki de dev deniz canlıları vardı da artık türleri tükenmekte idi Gemici Henry olarak tarihte yer alan Prens Henry'nin doğduğu yıllarda kim bilir? Henry, deniz canavarlarının olmadığını, açık denizlere açılacaklarını söyledi ve ilk denizcilik okulunu kurdu. 15. yüzyılın başlarından itibaren Porto'da tersaneler inşa edilerek gemi yapımına hız verildi.

Portekiz kuvvetleri, 1415 senesinde Fas'ta bulunan Ceuta'yı alarak ilk sömürgecilik hareketini ve büyük Portekiz İmparatorluğunun kuruluşunu başlatmış oldular. Kimsenin yaşamadığı Madeira Adası, 9 Azor Adası, Fas sahilleri, Moritanya, Gine, Cape Verde, Fernao Poo, Sao Tome, Principe, Annabon sırasıyla Batı Afrika sahillerinde ele geçirilerek kolonileştirildi. Ele geçirilen yerlerde Rabat, El Jadida, Essavera vb. gibi Portekiz kaleleri inşa edilerek keşif yolları

nın ikmal ve güvenlik noktaları güçlendirildi. 1460 yılında Gemici Henry'nin ölümü ile 10 yıl kadar yavaşlayan keşifler, Portekiz'in geleceğinin sömürgeler elde ederek zenginleşmek olduğunun anlaşılması üzerine 1470'li yıllarda yeniden hız kazandı. 1484'te Kristof Kolomb tarafından sunulan, batıya gidilerek Hindistan'a ulaşılması teklifi ciddi bulunmadığı için reddedildi. Aynı teklifi, o tarihlerde Emevileri Endülüs'e kadar sıkıştırmış olan, Kastilya Kraliçesi Isabelle ile Aragon Kralı Ferdinand'a yapan Kristof Kolomb, kendisine verilen üç gemi ile 1492 yılında batıya doğru yola çıkmıştı. İber Yarımadası'nın bu iki gücü, dünya denizlerini keşfetme konusunda çatışmaya başladılar. Papa'nın önderliğinde yapılan Tordesillas Antlaşması ile 7 Haziran 1494 tarihinde dünya denizleri, Cape Verde'nin 1100 mil batısına kadar Portekiz'in, daha batısı ise İspanya'nın keşiflerine açık olacaktı. Böylece dünyanın neresinde olduklarını bile bilmeyen, farklı insan topluluklarının kendi halinde yaşadıkları koskoca dünyamız, Avrupa'nın bu iki krallığının dünyamızı keşfedip sömürgeleştirmesi tarihine ortak oldular. Ulaşılan topraklarda yerlilerin Hristiyanlığı anlamadıkları veya kabul etmedikleri için topluca öldürülmeleri, ölesiye çalıştırılmaları, yakalanıp köle pazarlarında satılmaları böyle başladı. Dünyamız hikâyesinde bu ülkelere zafer ve zenginlik getiren her keşif, yerli topluluklara kan, ölüm ve felaket getirdi.

Portekiz'in Afrika kıtasının batı sahillerinde güneye doğru gidecek hızlanan keşifleri, 1487'de Bartolomeu Dias'ın Cape Burnu'nu dönüşü ve 1498'de Vasco de Gama'nın baharat cenneti Hindistan'da Cochim'e varması ile amacına ulaştı. Ama öyle coşmuştu ki Portekiz'in zenginleşme ve ele geçirme isteği, hızını alamayan Portekizli gemiciler tüm Afrika ve Hindistan kıyılarını çepeçevre dolaşıp Madagaskar, Kızıldeniz, Seylan, Tayland, Macao, Malaka, Molucas Adaları, Endonezya, Çin'in Canton Bölgesi ve Filipinler'de üsler kurdular. Hatta Japon adalarına ilk ulaşan Avrupalı denizciler oldular.

Bu keşif ve işgaller esnasında Portekiz için hoş bir sürpriz ise 1500 yılında Bartolomeu Dias'ın da bulunduğu 15 gemilik bir filonun komutanı, Tordesillas Antlaşması'na konu olan 1100 millik uzaklığa gitmek istedi. 1100 mile henüz ulaşmamışlardı ki bir karaya çıktılar. Burasını Portekiz toprağı ilan ettiler. Daha sonra anlaşıldı ki, burası Güney Amerika kıtasındadır. Böylece şimdiki Brezilya toprakları Portekiz'in oldu ve günümüzde tamamı İspanyolca konuşan ve eski İspanyol sömürgesi olan Orta ve Güney Amerika ülkelerinin yanında sadece Brezilya'da Portekizce konuşulur.

Tarih, zamanın akışı içinde yazılırken ülkelerin de talihinin döndüğü anlar vardır. Taht üzerinde veraset kavgaları ve İspanya Krallığı ile akrabalıklar 1580 yılında İspanya'nın Portekiz'i işgalini getirdi. 1640 yılına kadar 60 yıl süren işgal, Portekiz'in denizlerde ve sömürgelerinde hâkimiyeti kaybetmesine neden oldu. Talihin bir

Emeviler,
komutanları
Tarık Bin Ziyad
ile Cebelitarık
Boğazı'nı
geçmişler ve
geri dönüşü
olmayan bir
yolda olduklarının
kanıtı olarak da
tüm gemilerini
yakmışlardı.
Dünyamız
tarihinde her olay,
pek çok olayın
hem nedenidir
hem de sonucu.
Ama bazıları
öyle sonuçlar
doğurur,
öyle büyük
değişimlere
neden olur ki
hemen her
ulusun dilinde
bir özlü söz
olarak izi kalır.
İşte "Gemileri
yakmak"
bunlardan biridir.

cilvesi olarak, Avrupa'da o tarihlerde yeni doğan bir ülke olan Hollanda, 1602 yılından itibaren sıra ile ve hızla Portekiz'in tüm sömürgelerini ele geçirdi. Şaşkınlık verecek bir hızla dünya yeniden çehre değiştiriyordu hem Avrupalılar için hem de sömürgelerin talihsiz yerli halkı için. Portekiz ise, o tarihe kadar Fransa, İspanya, İngiltere arasındaki siyasi dengeleri sık sık değiştiren anlaşmazlıklar, savaşlar ile uğraştı. 1755 yılındaki büyük deprem felaketi ve arkasından gelen yangın ve tsunamiden çok fazla etkilendi. Ekonomisi çökme noktasına geldi.

Doğal afetler, ülkeler, krallıklar, işgaller, savaşlar ve tarih zaman doğrusunda harmanlanırken, Alcobaça da eğitim, bilim, din konularında zamanın koşullarına uygun biçimde yaşamını sürdürmekte idi. Doğanın ve zamanın yıpratıkları onarılmakta, aynı mimari zarafet ile ilaveler yapılmaktadır.

Bu arada Alcobaça Dini Kompleksi, dini bir eğitim ve güç merkezi olmanın yanında, din adamları kadar kralların ve yakınlarının da izlerini yapısında bulundurmaktadır. Hemen tüm kilise ve katedraller, kiliseye bağlı bulunan dindar kişilerin, kiliseye hizmetini adayan din adamlarının, ülkesine hizmet eden kâşiflerin, bilim insanlarının mezarlarına ev sahipliği yapar. En aristokrat misafirler ise krallar ve kraliyet aileleridir. Alcobaça da bu anlamda en zengin dini komplekslerden biridir. Kral I. Pedro, II. Alfonso, III. Alfonso ve kraliçelerin mezarları ile birlikte ünlü Portekizli şair ve yazarların da mezarları bulunmaktadır.

14. yüzyılda anıt mezar mimari özelliği, yüksek mezar ve üzerinde melek betimlemeleridir. Olağanüstü güzel sanatsal kabartmaların yer aldığı yüksek mezarlarda zamanın üstün görsel zevkini izlemek mümkündür. Mezarlar bölümünde dikkati çeken bir salon Kral I. Pedro ile asalet unvanı olmayan Ines de Castro'nun aynı zarafetle inşa edilmiş, karşılıklı yerleştirilmiş mezarlarıdır. İşte tam da bu noktada, manastırın taşına toprağına karışmış hüznü bir aşk hikâyesi ile kesişti yollarımız. Kadın ile erkeğin evrensel hikâyesi, aşkı, özlemi, kavuşamamalardan yola çıkan ve zamanın sonsuzluğuna uzanan birlikteliği yolumuzu kesti. Kral I. Pedro'nun veliaht prensliği esnasında eşi İspanyol Prensesi ile birlikte İspanya'dan gelen Ines de Castro. Ines, soylu bir İspanyol ailesinin güzel kızı idi. Portekiz Prensi ile evlenen İspanya Prensesinin hizmetinde bulunma onuruna layık görülmüş ve ailesinin gurur kaynağı olmuştu. Öyle ya bu siyasi anlamda da çok önem taşıyan evlilikte, başka bir ülkeye gelin giden Prensesinin en yakını idi Ines. Ancak yaramaz Eros yapmıştı yine yapacağını. İki parmak sağa doğru çeviriverince okunun yönünü, genç Prens'in kalbi karısı Prenses yerine Ines de Castro'ya kayıvermişti. Ines'in de kalbi Prens her gördüğünde pır pır edince, olanaksız bir aşkın hikâyesi satır satır yazılmaya başlamıştı aralarında. Gizli gizli başlamıştı ama hangi aşkın alevi uzun süre gizlenebilmiştir ki? Elbette meraklı bakışlara yakalandı birbirini arayan gözler, heyecanla pembeleşen yanaklar. Önce yakın çevrede duyuldu, daha sonra halka halka yayılarak baba Kralın kulağına kadar gitti, bu yasak aşkın öyküsü. Tüm engellere rağmen engellenemeyen bu aşk, ayrılıklar, hasretler, cefalar içinde devam etti. Prens eşinden ayrılmaz çünkü Katolik'tir ve kilise eşlerin ayrılmasına izin vermemektedir. Prens ve Ines'in iki kızları ve iki oğulları dünyaya gelir. Büyük oğulları kısa ömürlüdür ve küçükken onu kaybederler. Tam bu esnada Prens'in eşi vefat eder. Engel kalkmış gibi görünse de bu kez baba kral IV. Alfonso bu evliliğe kesinlikle karşı çıkar. Hatta daha da ileri gider ve Ines'i aforoz ederek Coimbra'daki Santa Clara a Vel-

ha Manastırı'na yollar. Sonrası, Veliht Prens'e, babası tarafından başka bir eş seçmesi yolundaki baskılara sahne olur. Ancak Prens karardır. O hayatının kadını çoktan seçmiş, yaşamını ona adamıştır. Tüm yolların kapanması Kral IV. Alfonso'yu deli etmiş, tahtının varisi sevgili oğluna söz geçirememek ise onurunu zedelemiştir. Prens uzaklarda olduğu bir gün üç adamını Santa Clara a Velha Manastırı'na göndererek küçük oğlunun gözü önünde zavallı Ines'in başını kestirmiş. Yıl 1355. Acılar içinde geçen iki senenin sonunda Kral IV. Alfonso ölür. Acılı Veliht Prens I. Pedro adı ile kraliyet tahtına oturur. İlk işi katilleri yakalamak olur. İki tanesini yakalar ve halkın önünde öldürür. Tüm acısını çıkarırcasına cesetlerini un ufak eder. Ines'i eşi kraliçe olarak ilan eder. Naaşını törenle Alcobaça Manastırında şimdi bulunduğu yere gömer. Ona, sanat şaheseri bir mezar yaptırır. Bu harika yüksek mezar, Ines'in katillerini betimleyen yaratıkların üzerinde yükselir. Dört tarafında bulunan ve yaşamından kesitler veren mermer kabartmalar hayranlık uyandırmaktadır. Coimbra'ya gönderilişi, çocukları, katledilişi bu mermer ayrıntılarda yürek burkan bir gerçekçilikle canlandırılmıştır. Mezarın üst kısmında ise meleklerce korunur şekilde temsil edilen Ines'in mermer bir heykeli uzanmaktadır. Bu heykel kraliçelik tacını taşımaktadır. Yaşamında sevdiği erkeğin yanında bu onura erişemeyen Ines de Castro belki bu tacın altında huzurla uyumaktadır.

Kral I. Pedro, aşkını ve çocuklarını yasallaştırmak için Papa'dan Ines ile evliliğinin tanınmasını talep eder. Fakat bu evliliğin kilisede olmadığı gerekçesi ile Papa talebini reddeder. Kral I. Pedro'nun çabaları sonuç vermez ve oğlunu varis yapması mümkün olmaz. O ise başka bir kadın ile evlenmeyi reddeder ve "Ebediyete kadar beraberiz" diyerek Ines'in mezarının karşısına kendi mezarını yaptırır. Alcobaça'da Ines ve Kral I. Pedro'nun mezarları bir salonda karşılıklı durmaktadır. Kralın mezarı kraliyeti temsil eden aslanlarca taşınmaktadır. Aynı mimari tarzda yapılan mezarı, yaşamını ve Ines ile beraberliğini temsil eden harika mermer oymalarla süslüdür. Kral da aynı Ines gibi mezarın üzerinde başında tacı ve koruyucu melekleri ile mermer bir heykel olarak uzanmaktadır. Bu salon ölümsüz bir aşka adanmıştır.

Ölümünde sonra oğlu ve kızlarından biri taht üzerinde hak iddia ederse de başarılı olamazlar. Böylece bu hüznü, hatta hüznünden de öte, acılı hikâye son bulur ve Portekiz tahtı başka bir sülaleye, Avis sülalesine geçer. Alcobaça'nın eşsiz avlularından, süslü koridorlarından, kralların sonsuz uykularına daldıkları mezar odalarından, 1810-1811 yıllarında geçen Napolyon orduları her ne kadar hasar vermiş olsa da, Unesco Dünya Mirası Alcobaça Manastır Kompleksi, yüzyıllar süren bir tarih dilimi içinde, süregelen gelişmesi, mimari özellikleri ve ayrıntılardaki baş döndüren sanatsallığı ile ışık saçmaktadır. Belki de bu, hiç bir engelin sona erdiremediği büyük bir sevginin sonsuzluğa uzanan aksidir. Anılarına, dillere destan hikâyesi ile birlikte yerleşen Alcobaça'yı sizlerle buluşturmak, ruhumu inanılmaz bir huzur verdi inanın sevgili Dostlar. Yüzyıllar önce yaşanan ve hala anılan bu eşsiz ve güçlü sevda, daha çok sayıda insanın yaşamına karışıp anılarak onurlandırılmayı hak ediyor bence.

Akreditasyonun Ekonomiye Katkısı

Simay Metin ► Marmara Üniversitesi Endüstri Mühendisliği
Sefer Burak Kacar, Müzeyyen Abunaz ► TSE Deney Laboratuvarları
Yönetim Sistemleri Müdürlüğü

Akreditasyon Nedir?

Akreditasyon, uygunluk değerlendirme kuruluşlarının tarafsızlık ve yetkinliklerini sağlamak için belirli faaliyetleri yerine getirmede kabul edilmiş standartlara karşı bağımsız olarak değerlendirilmesidir.

Kuruluşlar tarafından sağlanan denetim hizmetleri, halkın günlük yaşamında kullandığı birçok öğenin operasyonel güvenliğinin sağlanmasının önemli bir parçasıdır. Bu hizmetler; bir tasarımın, ürünün, hizmetin, işlemin veya kurulumun incelenmesini ve uygunluğunun belirlenmesini içerir. Bir kuruluşun akredite olabilmesi için, kuruluş bir akreditasyon kuruluşuna belirtilen görevleri yerine getirmek için gerekli yeterliliğe sahip olduğunu göstermelidir.

Akreditasyonun Rolü Nedir?

Tüm pazar sektörlerinde kamu yararına faaliyet gösteren akreditasyon, uygunluk değerlendirme kuruluşlarının teknik yeterliliğinin, güvenilirliğinin ve bütünlüğünün belirlenmesinde önemli rol oynar. Bu kuruluşlar; test etme, doğrulama, inceleme ve kalibrasyon yoluyla standartlara ve yönetmeliklere uygunluğu kontrol eden kuruluşlardır. Akreditasyon, bu kuruluşların uluslararası tanınmış standartlar ve diğer gerekliliklere karşı şeffaf ve tarafsız bir değerlendirme süreci boyunca çalışmasını sağlar.

Akredite uygunluk değerlendirmesi, işletmelerin dünyadaki düzenlemelere ve standartlara etkin ve verimli bir şekilde uyum sağlamalarını sağlamanın yanı sıra, rekabet avantajı kazanmak ve yurtdışı da dahil olmak üzere yeni pazarlara açılmalarına yardımcı olmak için bir araçtır.

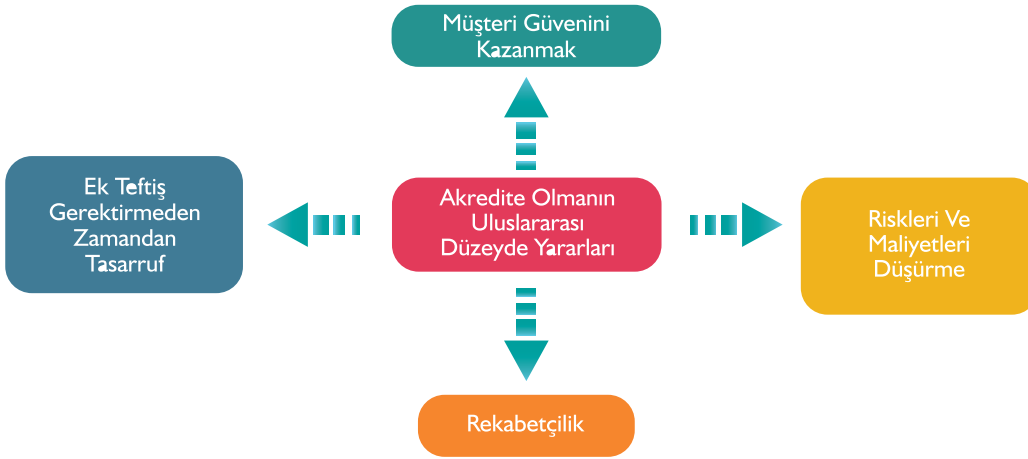
Akredite Olmanın Uluslararası Düzeyde Yararları Nelerdir?

Dünya çapında yetkili olarak değerlendirilen akreditasyon kurumları, ürün ve hizmetlerin dünya genelinde kabulünü artıran ILAC Denetimi Karşılıklı Tanıma Antlaşması'nı (MRA) imzaladı. Bunun amacı, teknik engellerin ortadan kaldırılarak, uluslararası ticareti destekleyecek bir çerçeve oluşturmaktır. Hem ILAC hem de IAF'nin birincil amacı, üye olan akreditasyon kuruluşlarının birbirlerinin akreditasyon sistemlerini karşılıklı değerlendirmesi ve kabulüne dayanarak, aralarında çok taraflı anlaşmalar kurmaktır. Bu yolla, dünya genelinde ürünlerin ve hizmetlerin kabulü, satıldıkları ülkelerin her birinde ek testler, teftişler veya sertifika alma gereğini ortadan kaldırarak kolaylaştırmıştır.

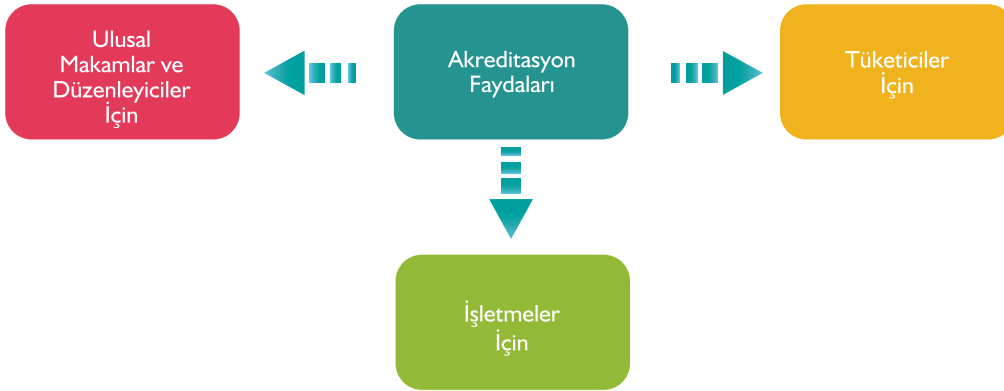
MRA; üzerinde mutabık kalınan standartlara ve gerekliliklere uygunluğu göstermek ve akredite edilmiş denetim raporlarının yurtdışı pazarlarında daha kolay kabul görmesini sağlamak için uluslararası 'onay damgası' görevindedir. Bir başka deyişle, yeniden denetleme ihtiyacını azaltarak veya ortadan kaldırarak, ürün veya materyalleri denetim organları tarafından akredite edilmiş üretici ve ihracatçıların maliyetlerinin düşmesine yardımcı olur.

Akreditasyon, uygunluk değerlendirme kuruluşlarının çalışmalarını doğru ve standartlara uygun bir şekilde yerine getirip getirmediğini belirlemek ve yeterliliğini sürdürmek için ölçüt sağlar. Uygunluk değerlendirme kuruluşları için etkili bir pazarlama aracı olan akreditasyon, müşterilere ihale sürecinde tam ve teknik yeterliliğe sahip raporlar sunmalarını sağlar.

Teknik yeterlilik güvenilirliğin bir göstergesi olduğundan dolayı hem ulusal hem de uluslararası düzeyde kabul görmektedir. Aynı zamanda birçok ulusal akreditasyon kuruluşu, akredite edilmiş uygunluk değerlendirme kuruluşlarının iletişim detayları ve kapsamı hakkında bilgi içeren bir rehber yayınlar. Bu da, uygunluk değerlendirme kuruluşunun akredite edilmiş hizmetlerini teşvik etmenin bir başka aracıdır.

Bu yararlar kategorize edilirse:

Ulusal Makamlar ve Düzenleyiciler İçin Faydalar

Akreditasyonla desteklenen uygunluk değerlendirme sürecine güvenmek, standart düzenlemeye daha açık bir yaklaşım getirmek için kullanılabilir. Bu da işletmelerin bürokrasi ile daha az zaman kaybetmeleri anlamına gelir.

Akredite edilmiş bir laboratuvar kullanan denetleyici ve düzenleyiciler aşağıdakilerden yararlanır:

- Temel analizler ve önemli kararlar için taban oluşturmada kullanılan verilere olan güveni artırmak.
- İnsan sağlığının ve çevrenin korunmasını etkileyen kararlarla ilgili belirsizlikleri azaltmak.
- Kamu güveninin artırılması.
- Gereksiz incelemelerin kaldırılması ve değerlendirme sürecinin etkinliğinin artırılması (maliyetleri düşürebilir).

Bilgiye dayalı kararlar almak için, bu alanlarda test, ölçüm veya kalibrasyon yapan laboratuvarlar tarafından üretilen verilere güvenilmelidir. Akredite edilmiş bir laboratuvar bu güvenin sağlanmasına yardımcı olabilir.

Bir laboratuvar, tanınmış bir akreditasyon kuruluşu tarafından akredite edildiğinde belirli test, ölçüm veya kalibrasyon faaliyetleri gerçekleştirmek için öngörülen teknik yeterlilik düzeyini sağladığını göstermiştir. Sonuç, laboratuvarın doğru, izlenebilir ve tekrarlanabilir olan verileri üretebilmesinin göstergesidir.

Tüketiciler İçin Faydalar

Uluslararası akreditasyon anlaşmaları, piyasada bulunan malların ve hizmetlerin seçimini artırmaya ve bu menşei ülke ne olursa olsun kalite ve güvenle ilgili standartları karşılamaya yardımcı olur.

Tüketici açısından bakıldığında, sağlık ve güvenlik her türden tüketicinin (örn: ebeveynler, işverenler, işçiler, sporcular) en büyük kaygısıdır. Standartlara ve üçüncü taraf uygunluk değerlendirmesine bağlı olarak, tüketicilerin satın aldıkları ürün veya sistemleri amacına uygun kullanması durumunda, zarar vermeyeceği konusunda güven verir. Bu nedenle; akreditasyon, yalnızca ürünlerin veya hizmetlerin kalitesini ve güvenliğini etkilemekle kalmaz aynı zamanda toplumun genel sağlık ve güvenliğini ve fiziksel çevrelerini geliştirmesinde de tamamlayıcı bir rol oynar.

Satın alınanların güvenliğine ve kalitesine olan güvenin artmasına ek olarak tüketiciler, akredite edilmiş ürünleri piyasada öne çıkarmaya yönelik çaba gösterirler. Üreticiler ise ürünlerini daha kullanıcı dostu, çok işlevli ve ucuz hale getirerek tüketici taleplerine yanıt verirler.

Akreditasyon, tüketicilere satın aldıkları çeşitli bileşenlerin kullanımının kolay olacağına ve bileşenlerin (örn: görsel-işitsel ekipman, otomobil parçaları, bilgisayar yazılımı) birlikte çalışacağına dair de daha fazla güvence sağlar.

Bütün bu faydalar dört genel başlık altında toplanabilir:

İşletmeler İçin Faydalar

Akredite edilmiş uygunluk değerlendirme sonuçlarını tutmak, bir işletmeyi rakiplerinden ayıran ulusal ve uluslararası standartlara ve regülasyonlara uygun olduğuna dair bir kanıt gözler önüne serer.

Uluslararası kabul edilen akreditasyon, yurtiçi pazarlarında olduğu gibi, yurtdışına da kapılarını eşit derecede açabilir. Aslında yurtiçi ve yurtdışı pazarlarında kamu ve özel sektörde sayısı artan kuruluşlar, sözleşmeler için ön koşul olarak akredite edilmiş test, denetim veya belgelendirme istemektedir.

Akredite edilmiş uygunluk değerlendirmesi, ayrıca işletmelerin operasyonel verimliliğine başka biçimlerde de katkıda bulunabilir. Mesela, bürokrasiyi azaltarak zaman ve paradan tasarruf etmek için ve risk yönetimine ve karar vermenin temel yönlerine yardımcı olmak için kullanılabilir. Üstelik yerli tedarikçiler hakkında etkili ve bilgiye dayalı seçenekler üretmek ve diğer ülkelerden gelen ithalatlara olan güveni arttırmak için de kullanılabilir.

Akreditasyonun Ekonomiye Etkisi Nedir?

Akreditasyon ilk zamanlarında, 20. yüzyılda, gönüllü bir faaliyet olarak görülüyordu. Ancak şimdi pek çok ekonomide akreditasyon, denetleyiciler tarafından yaygın bir şekilde benimsenmekte ve denetleyici ve düzenleyiciler, akreditasyonun hükümetlerin sorumluluklarını yerine getirmesine ve halkı korumasına yardımcı olmasında sağladığı faydaları anladığından, birçok alanda zorunlu hale gelmiştir.

Örneğin, Asya Pasifik Bölgesi'nde APEC (Asya Pasifik Ekonomik İşbirliği), APEC uzman bölgesel organı olarak tanınan APLAC (Asya Pasifik Laboratuvar Akreditasyon İşbirliği) ile akreditasyonu destekler. Böylece akreditasyon, APEC anlaşmalarının uygunluk değerlendirme bileşenini desteklemek için kullanılır.

Akredite edilmiş laboratuvarlar kullanmak, ticaret ve ekonomik büyümeyi kolaylaştırır. Akreditasyon süreci, laboratuvar yeterliliğinin belirlenmesinde tek tip bir yaklaşıma dayanır. Bu yaklaşım birçok sınırdan kabul görmüş ve uygulanmıştır; aslında dünya genelinde kabul gören bir akreditasyon uygulamasıdır. Uluslararası kabul görmüş test ve ölçüm uygulamaları nedeniyle, akredite laboratuvarlar tarafından üretilen veriler, ihraç edilen malların yurtdışı pazarlarında daha kolay kabulüne yol açabilir. Bu durum maliyetleri düşürerek başka bir ülkede tekrar test etme ihtiyacını azaltıp ortadan kaldırdığı için ihracat ve ithalatı kolaylaştırır.

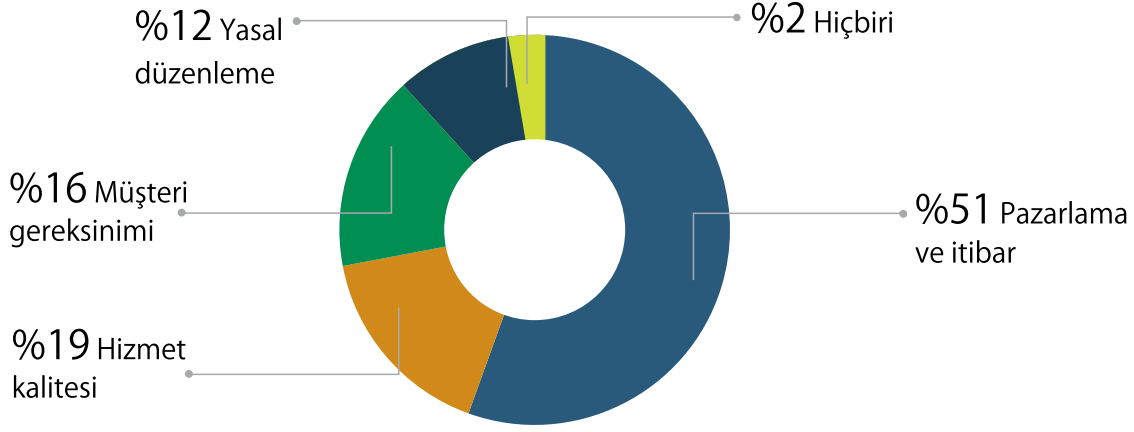
Laboratuvarların akreditasyonun yapılmasında bazı maliyetlere dikkat çekmekte fayda vardır:

- Değerlendirme ücretleri: Bunlar akreditasyon kapsamının boyutuna bağlıdır. Gerekli değerlendirme sayısı ve değerlendirme ve gözetim ziyaretlerinin süresine göre değişir.
- Hazırlanma süresi: Değerlendirme ücretinin 2-3 katı olabilir ve laboratuvarın normal çalışmasını bozabilir, özellikle küçük laboratuvarlar için gelir kaybına neden olabilir.
- Uygunsuzlukların düzeltilme maliyeti: Önemli olabilir.

İstatistiki olarak test ve kalibrasyon laboratuvarları için akreditasyonun önemi:

- %82'sinde çok önemli,
- %15'inde orta derecede önemli olduğu ortaya çıkmıştır.

- Ortalama olarak, akredite hizmetler için laboratuvarlar %8 daha fazla ücret talep edebilir:
- Kalibrasyon laboratuvarlarının %57'si, akredite hizmetler için %10 daha fazla ücret talep eder.
- Test laboratuvarlarının %28'i, akredite hizmetler için %10 daha fazla ücret talep eder.

Akreditasyon ölçme ve risklerin azaltılmasında, ticaret, çevre, sağlık, tüketici ve gıda güvenliği açısından da ekonomilere önemli fayda sağlar.

- Ticaret: Uluslararası ticaretin kolaylaştırılması.
- Çevre: Kirletici maddelerin ölçümünde daha fazla güven ve kontrolünün etkinliği.
- Sağlık: Tanı ve tedavinin kalitesini artırmak için ölçümde daha büyük güven.
- Gıda: Gıda kalitesinin ölçümünde daha büyük güven.
- Ürün Güvenliği: Geliştirilmiş ürün kalitesi.

Referanslar

- https://www.ukas.com/download/general_documents/Economics%20of%20Accreditation%20Final%20Report.pdf
- <https://www.scc.ca/en/stakeholder-participation/consumers/quality-of-life>
- <http://www.gulercakmakakademi.com/akreditasyonun-faydalari.html>
- <http://eprints.bbk.ac.uk/10499/>
- <http://ilac.org/ilac-mra-and-signatories/benefits/>

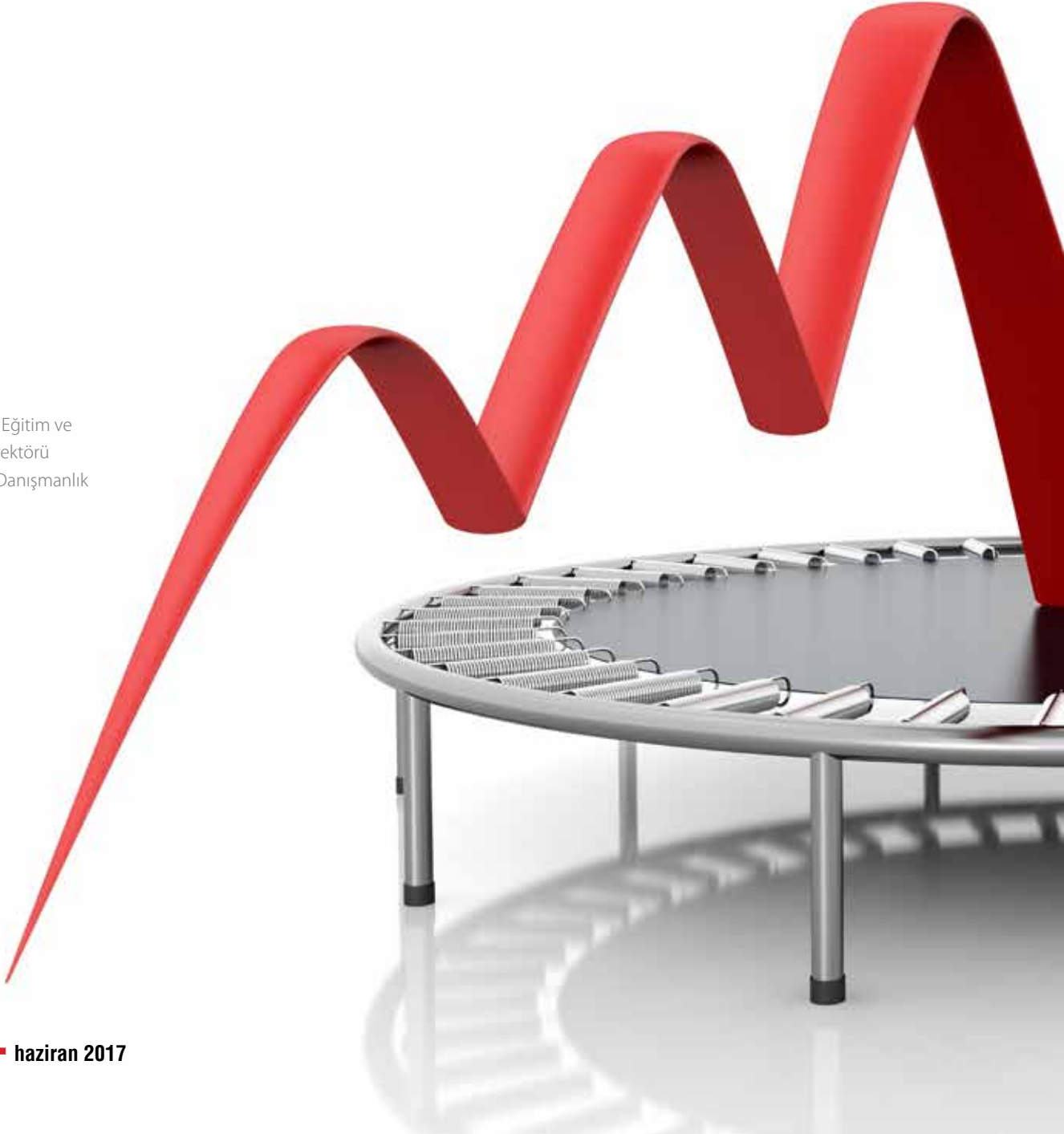

Proje Döngüsü Yönetimi,

Mantıksal Çerçeve Yaklaşımı ve Pmi® Standartları
İle Proje Yönetimi - Çelişki mi? Bütünleyici mi?

Dilek Koçak

► PMP®, MBA, Eğitim ve
Danışmanlık Direktörü
İZGE Eğitim ve Danışmanlık

Mantıksal Çerçeve Matrisi (MÇM), 1969 yılında Practical Concepts Inc. firması tarafından ABD Uluslararası Kalkınma Ajansı (USAID) için proje tasarlama ve değerlendirme aracı olarak geliştirilmiştir. MÇM'nin ana hedefi, projenin genel vizyon ve anlayışını oluşturmaktır. Mantıksal Çerçeve Matrisi, Tablo 1'de görüldüğü üzere, 4 sıra ve 4 sütundan oluşur.

Mantıksal çerçeve, projenin neden yapıldığını, sonunda neye ulaşmak istediğini, çıktıların ve sonuçlarının neler olacağını ve projenin yürütülebilmesi için karşılanması gereken varsayımları özetler. Mantıksal Çerçeve Matrisi proje tasarımı ve değerlendirmesinde çok etkin bir araç olduğunu pek çok kez kanıtlamıştır.

1969'da ilk geliştirilmesinin ardından, birkaç kez revizyona uğramış olmakla birlikte, Avrupa Birliği (AB) tarafından ve ülkemizde çoğunlukla ilk versiyonuna yakın haliyle kullanılmaya devam edilmiştir.

Ancak, doğrudan matrise eklenmemiş olmakla birlikte, mevcut durum analizi, problem ve çözüm analizi, paydaş analizi gibi analizler MÇM ile birlikte yapılarak, projeye ilgili gerekçe ve seçilen çözümün iyileştirilmesi yönünde MÇM kuvvetlendirilmiştir.

Türkiye'de özellikle uluslararası fonlar ve AB fonları kullanımı sırasında yoğunlukla kullanılmış ve böylelikle yaygınlaşmıştır.

Avrupa Birliği, her türlü fonlamasını proje bazlı olarak yapmaktadır. Fonlamalar, AB tarafından öncelikli bulunan alanlarda oluşturulan "çerçeve programları" kapsamında yapılmaktadır.

	Müdahale mantığı	Objektif olarak doğrulanabilir başarı göstergeleri	Doğrulama Kaynakları ve Amaçları	Varsayımlar
Genel Hedef	Projenin katkı yapacağı geniş genel hedef nedir?	Genel hedefle ilgili başlıca göstergeler nelerdir?	Bu göstergelere ilişkin bilgi kaynakları nelerdir?	
Proje Amacı	Proje ile ulaşılabilecek özel hedefler nelerdir?	Projenin özel hedeflerine ulaşıp ulaşılmadığı ve ne dereceye kadar ulaşıldığını gösteren niteliksel ve niceliksel göstergeler nelerdir?	Mevcut veya toplanabilecek bilgi kaynakları nelerdir? Bu bilgileri elde etmek için gerekli yöntemler nelerdir?	Doğrudan proje kontrolü kapsamında olmayan genel hedeflere ulaşmak için gerekli etken ve koşullar nelerdir? Ne gibi riskler dikkate alınmak zorundadır?
Beklenen	Özel hedeflere ulaşmak için öngörülen somut çıktılar nelerdir? Projenin öngörülen etki ve yararları nelerdir? Proje ile ne gibi gelişmeler ve değişiklikler elde edilecektir?	Proje ile öngörülen sonuç ve etkilere ulaşıp ulaşılmadığı ve ne dereceye kadar ulaşıldığını ölçmek için kullanılan göstergeler nelerdir?	Bu göstergelere ilişkin bilgi kaynakları nelerdir?	Plandaki beklenen çıktı ve sonuçların elde edilmesi için ne gibi dış etken ve koşullar gerçekleştirilmiştir?
Faaliyetler	Beklenen sonuçları elde etmek için sonuçları elde etmek için gerçekleştirecek başlıca faaliyetler nelerdir ve bunlar hangi sırayla gerçekleştirilecektir.	Araçlar: Bu faaliyetleri nelerdir, örneği personel, ekipman eğitimi çalışmalar, malzemeler, işletim	MALİYET/BÜTÇE	Planlanan faaliyetlerin uygulanması için projenin doğrudan kontrolü dışında ne gibi koşulların hazır bulunması zorunludur
				Projeler başlamadan önce ne gibi ön koşullar gereklidir?

Tablo 1: Mantıksal Çerçeve Matrisi

Her bir çerçeve programı, öngörülen dönemde yaratılması planlanan sonuçlara göre tasarlanmakta ve çerçeve programının bütün olarak ulaşması beklenen sonuçlar kurgulanmaktadır. Çerçeve programı bu sonuçları üretmek üzere “programlar”a ayrıştırılmaktadır. Bu programlar, çerçeve programının hedef kitlelere, benzer etkinliklere vb. bölünmesi ile elde edilmektedir.

Örneğin, 7. Çerçeve Programı,

- İşbirliği Özel Programı
- Fikirler Özel Programı
- Kişiyi Destekleme Programı
- Kapasite Özel Programı
- Ortak Araştırma Merkezleri

programlarının çatısı olarak kurulmuştur.

Her bir programın hedefleri ve öncelik alanları mevcuttur. İlgili programa teklif vermek istendiğinde, projenizin o programa nasıl katkı sağlayacağını ve programın öncelik alanları ve hedefleri ile ilişkisini belirtmeniz gerekir. Sonrasında projenizin “özel” amacı ile doğrudan ulaşacağı çıktı ve sonuçları kurgulamanız gerekir. Bir sonraki adım da bu çıktı ve sonuçları elde etmek üzere hangi ana faaliyetler ve alt faaliyetleri yürüteceğiniz olacaktır.

Mantıksal Çerçeve Matrisinin özelliği, yerine getireceğiniz bu faaliyetlerin göstergelerini ortaya koyarak, faaliyeti gerek planlarken, gerek izlerken ölçülebilir hale getirmesidir. Göstergeler, bize istenilen sonuca ulaşıp ulaşılmadığını nerelere bakarak anlayacağımızı söylerken, göstergelerin durumunu da doğrulama kaynaklarına bakarak anlarız.

Mantıksal çerçeve, belli çıktı ve sonuçları, detaya doğru kurgulayıp planlamanızı sağlarken, faaliyet ve göstergelerini aşağıdan yukarıya doğru izleyerek, proje kurgumuzun sağlamasını yapmış oluruz.

PMI® Standartları ile proje yönetiminde Mantıksal Çerçeve Matrisi nereye oturur sorusunun cevabı ise, entegrasyon, kapsam yönetimi ve maliyet yönetimi olur, diyebiliriz.

Faaliyetleri bir kenara bırakırsak, içerik olarak çalışma bildirimi (Statement of Work - SOW) ve Proje Başlatma Belgesi (Project Charter) ile neredeyse birebir örtüşmektedir. Çünkü entegrasyon yönetimi çerçevesinde ve proje içerisinde oluşturulan ilk doküman olan projenin yapıma gerekçesini de etraflıca ortaya koyar. Ancak, proje başlatma belgesi içerisinde yer alan, projenin uygulanmasına ilişkin proje yöneticisine verilen yetkiler gibi uygulamayı yönlendiren kararlar mantıksal çerçeve matrisinde yer almaz.

Proje amacı ve beklenen sonuçlar, gereksinim yönetiminin çatısını oluşturur. Beklenen sonuçların PMI® terminolojisindeki karşılığı, “teslim kalemleri” veya “ana iş kalemleri” olacaktır. Faaliyet bazındaki göstergeler ve göstergelerin doğrulama kaynaklarının da, gereksinimlerin gerçekleştirdiğimiz faaliyetlerle karşılanıp karşılanmadığını veya ne düzeyde karşılandığını takip ettiğimiz “Gereksinim İzlenebilirlik Matrisi”ne benzediğini söyleyebiliriz. Mantıksal Çerçeve Matrisinde, bazı projelerde ihtiyaç duyduğumuz detaydaki gereksinim izlenebilirlik matrisini karşılayan detayda olmayacaktır elbette, ancak proje genel çatısını için ihtiyaç duyduğumuz seviyeyi karşılayacaktır.

PMI® yaklaşımında Zaman Yönetimi bilgi alanının bir parçası olarak planlayarak takip ettiğimiz faaliyetleri de, matrisin son sırasında görüyoruz. Faaliyetleri matrisin bir parçası haline getirmekle, en uca kadar proje kurgu bütünlüğünün sağlanması amaçlanmaktadır. Bunun bir diğer sebebi de, AB'nin ilgili kuruluşu veya Türkiye'de fonun kullanılması ile ilgili değerlendirme ve karar verme noktasındaki kuruluşlar, söz konusu faaliyetlerin uygunluğunu da değerlendirecek ve her bir faaliyet için ihtiyaç duyulduğu öngörülen kaynakların uygunluğu ve buna bağlı olarak ortaya çıkacak olan maliyetleri de hem fonlama aşamasında kontrol edecek, hem de izleme ve değerlendirmeyi buradaki plana göre gerçekleştirecektir.

Aslında, Mantıksal Çerçeve Matrisi, uygulamayı düzenleyici kararlara ilişkin hemen hemen hiçbir noktaya değinmez, bu sebeple de PMI® yaklaşımı mı, Mantıksal Çerçeve Matrisi mi sorusunun cevabı: "ikisi birlikte!" olmalıdır.

PMI®, proje fikrini, gerekçelendirmesini ve projenin ön kurgusunu proje sınırında gördüğünden ve proje başlatmadan evvel yapılması gerektiğini öngördüğünden, MÇM'nin bu konuda sağladığı bilgi, projenin uygulamasına yönelik önemli bir girdi oluşturmaktadır.

Ancak, MÇM, projenin nasıl bir organizasyon ile ne tür karar ve prosedürler dizginde yönetileceği ve "yönetişileceği"ne dair hiç bilgi sağlaması sebebiyle, PMI® tarafından öngörülen proje yönetimi alt planları, 10 bilgi alanındaki 47 süreci, süreçlerin birbiriyle ilişkisine önemli ölçüde ihtiyaç duyulur.

Proje uygulaması gerçekleştirildikçe, PMI® yaklaşımı ile izleme kontrol yapılırken de, MÇM'de geliştirilen objektif olarak doğrulanabilir başarı göstergeleri ve doğrulama kaynakları önemli birer girdi ve kontrol listesi vazifesi görecektir.

Bu kısa incelemede genel hatlarıyla ele aldığımız MÇM ve PMI® Proje Yönetim Yaklaşımının çalışmaktan ziyade birbirlerini tamamladıklarını rahatlıkla söyleyebiliriz. Bu yüzden, AB proje ekiplerinde PMP® (Project Management Profession) sertifikasyonu sahibi proje yöneticilerinin bulunması zorunluluğu her geçen gün daha sıkça karşımıza çıkmaktadır. Ve yine aynı sebeple PMI® üyelerinin proje yönetimi çalışma gruplarında Mantıksal Çerçeve Matrisine dair daha fazla çalışma ortaya konmaktadır. Amacımız, proje yöneticileri olarak, iş değerini artıracak şekilde etkin ve verimli proje yönetimini sağlamak; bunu yaparken hibrit yaklaşımlar ve modeller hem bilgi, hem de uygulamamızı geliştirecektir.

Kaynaklar:

1. Couillard, J., Garon, S., & Riznic, J. R. (2009). The Logical Framework Approach—Millennium. Project Management Journal, 40(4), 31–44. doi: <http://dx.doi.org/10.1002/pmj.20117>
2. Project Management Institute , A Guide To The Project Management Body Of Knowledge (PMBOK ® Guide) –Fifth Edition, Project Management Institute Inc., 2013, Figure 4-2, Page 66.

BELGELENDİRME DESTEK ORANI %100'E ÇIKARILDI!

KOBİ ve Girişimcilerin, **TSE**'den alacakları belgeler akreditasyon şartı ve **bölge farkı** aranmaksızın destekleniyor.

kosgeb

kosgebim

